

ÚVOD

Oblasť a činnosť verejnej správy určuje, usmerňuje a napomáha legislatíva SR. Samosprávy na svoj výkon používajú okrem iného aj prostriedky štátu a vychádzajú i z miestnych daností a možností. Existuje právna úprava, ktorá rieši ich rozvoj, a to Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z. z., ale aj Zákon o obecnom zriadení č. 369/1990 Z.z. Nástrojom sociálneho a ekonomického rozvoja, bežne užívaným, je strategické plánovanie. K efektívnemu dosahovaniu plánovaných zámerov je pre samosprávy potrebné vypracovanie rôznych strategických dokumentov, ako napr. aj Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja.(ďalej PHRSR). Je to program cielených opatrení na stimuláciu ekonomického a sociálneho rozvoja obce a bude výkonným dokumentom zohrávajúcim kľúčovú úlohu pri plánovaní a využívaní rôznych zdrojov pre sociálno-hospodársky rozvoj obce Bruty.

Pri spracovaní PHRSR sa zohľadnili:

- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov,
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030,
- Partnerská dohoda SR na roky 2021 – 2027,
- Agenda 2030,
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030,
- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030,
- Územnoplánovacie dokumenty a územnoplánovacie podklady Nitrianskeho kraja,
- Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja,
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bruty na roky 2014-2020,
- potreba obce Bruty mať strategický dokument vyhovujúci súčasným štandardom.

Cieľom dokumentu je navrhnuť systematickú a funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pri rešpektovaní globálnych cieľov regionálneho vývoja, resp. štátnej regionálnej politiky.

V rámci obsahu predmetného strategického dokumentu je obec priblížená analytickým opisom všetkých jej oblastí, počnúc od geografického umiestnenia, demografie, prírodných, kultúrnych a historických zaujímavostí, cez školstvo, občiansku a technickú vybavenosť, až po dosiahnuté doterajšie výsledky fungovania samosprávy s upresnením jej silných a slabých

stránok. Okrem analytickej časti je určená rozvojová stratégia a smerovanie obce, je stanovený implementačný a monitorovací plán, resp. plán využitia zdrojov a financií. V zámeroch obce sa nezabúda ani na partnerstvá, ktoré samospráva vyvíja už dlhšie roky v rámci členstiev v rôznych právnych subjektoch a v rámci družobných partnerstiev s obcami **Bajna** a **Farád** z Maďarskej republiky a s obcou **Otvice** z Českej republiky.

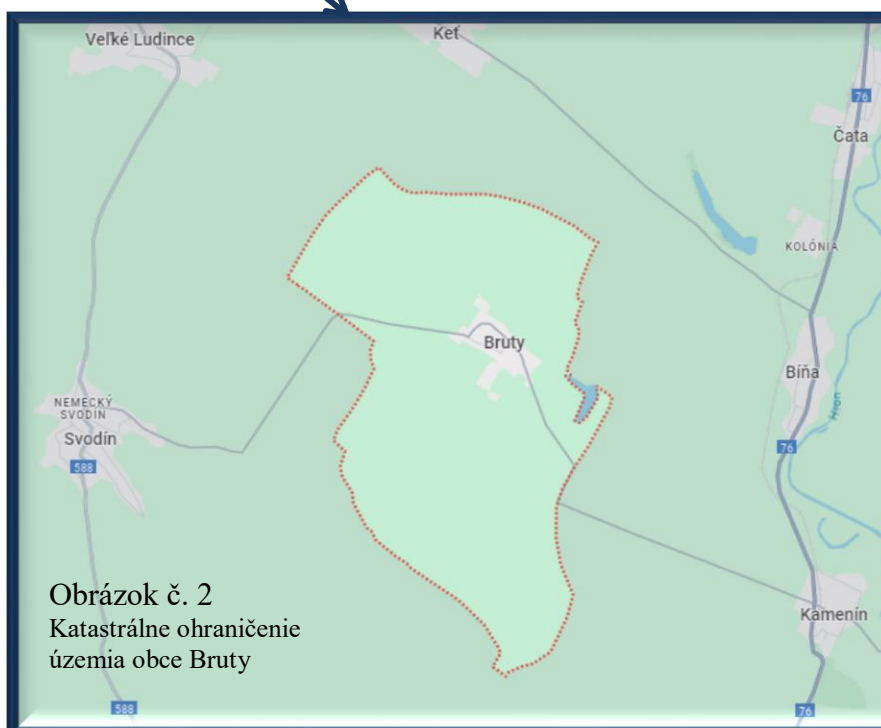
A. ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ

A.1 Identifikácia obce Bruty

Obec leží na juhozápadnom Slovensku, v Podunajskej nížine a na dolnom Pohroní, približne 4,5 km na západ od pravého brehu dolného toku rieky Hron a 20 km severozápadne od Štúrova. Administratívne spadá do Nitrianskeho samosprávneho kraja, do okresu Nové Zámky. Od okresného mesta je vzdialená 48 km.

Zo severu susedí s obcou Keč, Kural'any, Veľké Ludince, z východu s obcou Biňa a Kamenín, z juhu s obcou Šarkan a Gbelce a zo západu s obcou Svodín.

Rozloha obce je 2053 ha. Stred obce má nadmorskú výšku 154 m n. m., chotár 130 – 175 m. n. m. Hustota obyvateľstva predstavuje necelých 30 obyvateľov na km². K 31.12.2023 tu evidovali 608 obyvateľov.

A.1.1 Historický vývoj

Obec bola osídlená v neolite. Na území obce je archeologicky doložené sídlisko železovskej kultúry, eneolitické sídlisko s kanelovanou keramikou a hallštatské sídlisko.

Obec je písomne doložená od roku **1223** ako Buruth, neskôr Borth (1342), Boorth (1346), Barth (1773), Bart (1863), Bruty (1948), maďarsky Bart.

Obec patrila rodu Barti, od roku 1272 Ondrejovi, županovi hradu Bana a jeho bratovi Gregorovi, ostrihomskému prepoštovi. Od 15. do 20. storočia ostrihomskému arcibiskupstvu. V roku 1489 sa tunajší poddaní vykúpili z roboty za jeden zlatý dukát ročne. V 16. storočí za tureckých nájazdov obec spustla. V roku 1696 ju znovu osídlili. V roku 1699 mala 230 obyvateľov, v roku 1715 mala 31 domácností, v roku 1787 mala 117 domov a 647 obyvateľov, v roku 1828 mala 107 domov a 868 obyvateľov. Začiatkom 20. storočia založili v obci úverné družstvo a gazdovský spolok. Za I. ČSR boli obyvatelia väčšinou drobní roľníci a deputátnici na veľkostatkoch. V rokoch 1938 – 1945 bola obec pripojená k Maďarsku, počas frontu v roku 1945 bola na 90 % zničená. Vojnové hrôzy prežívalo obyvateľstvo v pivniciach. Aj veliteľstvo Červenej armády z farskej pivnice riadilo bojové operácie.

Hneď po oslobodení sa v dedine obnovoval život. Ľudia si opravovali poškodené domy. Takmer celý majetok sa im zničil, vrátane úrodných polí. Najväčšiu starosť mali obyvatelia s obrábaním pôdy pre nedostatok ťažných zvierat. Pred pluhy zapriahali vojnou zanechané, vychudnuté túlavé kone. Trochu im pomohla olejnica, kde si lisovali zo zvyškov slnečnicových jadier olej, ktorý zúžitkovali jednak vo svojich domácnostiach a jednak predávali v okolitých dedinách, hlavne formou výmenného obchodu.

Vyučovanie žiakov sa začalo vo februári 1946 v poopravovanej škole s dvoma učebňami, kde dvaja pedagógovia mali na starosti výučbu ôsmich ročníkov. Zásobovanie obyvateľstva sa snažili zabezpečiť dve predajne s rozličným tovarom, jedna predajňa mäsa a dva hostince. V roku 1948 evidovali 1154 obyvateľov. Od roku 1950 bola výučba dvojjazyčná – slovenská a maďarská. Od roku 1950 žiaci vyšších ročníkov pokračovali vo výučbe vo Svodíne, čo umožnila pravidelná autobusová linka. Kultúrny život sa začal rozbiehať v roku 1948, učitelia miestnej školy sa snažili organizovať rôzne podujatia. Divadelné predstavenia, pre chýbajúci kultúrny dom, sa odohrávali v škole alebo v sále pohostinstva. Na začiatku 50-tych rokov začali svoju činnosť masové organizácie, najprv miestna organizácia požiarnikov, potom športovcov, SZM a CSEMADOK, ďalej Červeného kríža. JRD bolo založené v roku 1951.

Počet obyvateľov sa pomaly zvyšoval, v roku 1961 ich bolo už 1230. Bruťania chodili za prácou do rôznych miest republiky, najmä do českých krajov. Koncom 60-tych rokov mnohí pracovali na výstavbe Juhoslovenských celulózok a papierní v Štúrove a po spustení prevádzky ostali v podniku ako jeho zamestnanci. Pomaličky sa začali roztratení Bruťania vracieť a vstupovali do JRD, ktorého hospodárska situácia sa už začala konsolidovať.

V akcii Z sa postavila v roku 1970 moderná predajňa s miešaným tovarom a pohostinstvo, v renovovanom súkromnom dome otvorila Jednota aj predajňu mäsa. Koncom 60-tych rokov vybetónovali takmer všetky miestne komunikácie a ich okraje lemujú pekné chodníky.

Taktiež v akcii Z bola postavená dvojtriedna materská škola s kuchyňou, skoro v tom istom čase aj dom smútku.

Pýchou dediny je kultúrny dom, slávnostne odovzdaný do užívania 30. apríla 1983. Postavili ho v spoluinvestorstve JRD so sídlom vo Svodíne a obec Bruty za pomoci občanov. Práve títo veľkou mierou prispeli k tomu, že vybudovanie tejto modernej ustanovizni svojpomocnou a brigádnickou prácou trvala len 18 mesiacov. Investičné náklady činili 1 998 000 Kčs. Budova je viacúčelová, sídli v nej aj Obecný úrad.

V roku 1989 sa ľudia dožili ďalšej zmeny spoločenského systému. V roku 1991 sa znovu otvorili brány miestnej školy. Zo susednej obce Svodín vrátili matriku. Keďže uprostred 90-tych rokov mnoho z obyvateľov zostalo bez práce, veľa z nich začalo samostatne hospodáriť.

V roku 2000 po rozpadnutí miestneho poľnohospodárskeho družstva, obec začala svoju poľnohospodársku činnosť obecným podnikom EURO OPP, s. r. o.

Vďaka daru družobnej obce Bajna v Maďarsku sa pri cintoríne postavila **maďarská brána** bez jediného klinca. Vysvätená bola v roku 1998 pri 775. výročí obce.

A.1.2 Kultúrne pamiatky a zaujímavosti

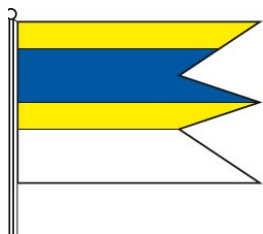
Dominantou je **rímskokatolícky kostol s kalváriou**. Rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. kríža, trojlodňová pôvodne baroková stavba s polygonálnym ukončením presbytéria a vežou tvoriacou súčasť jej hmoty, z roku 1730. Kostol bol poškodený počas druhej svetovej vojny. V povojnovom období bol výrazne prestavaný, z pôvodného kostola sa dochovalo iba presbytérium s dvoma poľami pruskej klenby. Trojlodie s vežou je novodobé, podobne aj zariadenie kostola. Fasády starej časti kostola sú hladké s polkruhovo ukončenými oknami. Novšia časť má fasády stvárnené v duchu neskorého historizmu s neorománskym tvaroslovím. Polkruhovo ukončené okná majú šambrány, fasády sú členené lizénami a oblúčkovým vlysom. Veža je ukončená ihlancovou helmicou.

V ľudovom umení špecifické miesto vytvárajú miestne **kroje** a tradície. V obci Bruty sa nosil netypický ľudový kroj pozostávajúci z krátkych sukní takzvaných „**kurtaszoknya**“, v slovenskom preklade „**kratunká sukňa**“. Tradičnými centrami nosenia tohto výnimočného maďarského ľudového odevu boli obce v oblastiach dolného Pohronia. Okrem obce Bruty sú to ešte obce Bíňa (Bény), Pavlová (Garampáld), Sikenička (Kisgyarmat), Kamenný Most (Kőhídygyarmat) a Kamenín (Kéménd). Spoločným znakom ľudových krojov týchto obcí sú okrem krátkych sukní aj charakteristické červené čižmy. Tento typ krojov bol v maďarskej etnografii vždy kuriozitou. Napriek veľkej podobnosti odievania žien sa nájdú na krojoch jednotlivých obcí menšie odlišnosti. **Obrázok** o kroji je súčasťou príloh pod č. 6.

A.1.3 Obecné symboly

Blazón erbu: Zo spodného okraja modrého štítu vyrastajúci striebrovlasý biskup v striebornom rúchu, striebornej zlatolemej mitre, na hrudi s veľkou zlatou reťazou so zlatým gréckym tlapovitým krížom, vpravo spoza neho vyčnievajúce tri zlaté šikmé striebrohroté šípy a vľavo spoza neho vyčnievajúca ľavošikmá zlatá berla. Ide o hagiografický motív. Postava sv. Vojtecha je podľa pečatidla obce z 18. stor.

Vlajka obce pozostáva zo štyroch pozdĺžnych pruhov vo farbách žltej (1/6), modrej (2/6), žltej (1/6) a bielej (2/6). Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Pečat' obce Bruty je okrúhla, uprostred ktorej je obecný symbol ako na erbe a kruhopis OBEC BRUTY.

A.2 Ex-post hodnotenie a dosiahnuté výsledky.

V PHSR obce Bruty na obdobie rokov 2014-2020 boli zadefinované tri prioritné rozvojové oblasti: **Hospodárska**, **Sociálna** a oblasť **Životné prostredie**. Potreby obnovy, rekonštrukcie a rozvoja boli postupne realizované podľa aktuálnych príležitostí na čerpanie prostriedkov, t.j. aktuálnych výziev a z ekonomicko-hospodárskych možností samotnej obce.

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR z roku 2014

tabuľka č. 1

Projekt/aktivita	Termín realizácie		Nákladovosť v EUR	
	Plán	skutočnosť	plán	skutočnosť
Prioritná oblasť 1 - Hospodárska				
1.2 Rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov	2016-2020	2022	5 000,-	32 699,-
		2023		41 480,81
1.5 Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2018-2020	2020	100 000,-	16 100,-
Prioritná oblasť 2 - Sociálna				
2.2 Rekonštrukcia MŠ	2016-2018	2019	21 000,-	160 000,-
		2020		25 000,-

2.4 Rekonštrukcia kultúrneho domu	2016-2017	2017	253 480,-	120 000,-
2.5 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok	2016-2017	2022	3 000,-	3 000,-
2.6 Rekonštrukcia športovísk a detských ihrísk	2016-2018	2022	15 000,-	12 120,-
2.8 Organizovanie športových a kultúrnych podujatí	2015-2020	2022	54 000,-	600,-
		2022		500,-
		2023		300,-
		2023		300,-
		2023		2 000,-
Prioritná oblasť 3 – Životné prostredie				
3.2 Revitalizácia obce, výsadba verejnej zelene	2015-2018	2020	20 500,-	dar
		2022		9 000,-
		2022		13 006,-
3.4 Zlepšenie separovaného zberu v obci	2017-2018	2019	200 000,-	75 000,-
Projekty realizované mimo plán z PHSR				
(a) Riešenie migračných výziev	-	2023	-	52 000,-
(b) Wifi pre Teba II	-	2022	-	10 500,-
(c) Všeobecné potreby obce	-	2023	-	5 000,-
(d) Nákup malotraktora	-	2022	-	4 652,-

Stručný popis projektov/aktivít:

- 1.2 V roku 2022 obec vyčlenila financie na rekonštrukciu obecných ciest z dôvodu zachovania bezpečnejšej premávky.
V roku 2023 sa obci podarilo rekonštruovať 153,87 m chodníkov (= 229 m² plochy) vďaka podpore získanej v rámci členstva od MAS –Dvory a okolie. Z celkových uvádzaných zdrojov sa obec pričínala vlastnými prostriedkami vo výške 2 571,81 €.
- 1.5 Pri rekonštrukcii verejného osvetlenia boli doplnené svetelné body a financovali sa z vlastných zdrojov obce.
- 2.2 Na rekonštrukciu budovy MŠ síce bolo naplánovaných menej financií, stav nehnuteľnosti si však vyžiadal väčší objem prostriedkov na svoju opravu. V roku 2019 získala obec prostriedky od Enviromentálneho fondu na zateplenie budovy a výmenu strešnej krytiny. Celkové výdavky činili 160 000,- €, z čoho podiel obce predstavoval 8 421,06 €. V roku 2020 sa na dokončovacie práce v predmetnom projekte použili ďalších 25 000,- € (vlastné zdroje obce 1 315,79 €) podobne zo zdrojov Enviromentálneho fondu.
- 2.4 Budova kultúrneho domu sa podrobila rekonštrukcii v roku 2017, kedy bolo použitých 120 000,- € na výkon činností. Podiel obce na financovaní bol 6 315,79 €. Ostatné financie predstavovali podporu z Enviromentálneho fondu.
- 2.5 Aj kultúrne pamiatky v obci si žiadajú občas opravu a obnovu., keďže tieto sa nachádzajú vo vonkajších priestoroch. Obec pre tento účel vyčlenila z vlastných zdrojov v roku 2022 sumu 3 000,- €.
- 2.6 Obec zabezpečila pre záujemcov športu a aktívneho trávenia voľného času fitnessové ihrisko z vlastných zdrojov.
- 2.8 Po tzv. kovidovom období v roku 2022 obec využila možnosť čerpať prostriedky NSK, ktorý jej poskytol dotáciu na uskutočnenie podujatia „29. deň obce“ vo výške 500,- € a na na materiálne zabezpečenie pre projekt „Šport a zdravie“ vo výške 600,- €.

V roku 2023 bola poskytnutá dotácia tiež zo zdrojov NSK na ďalšie športové potreby vo výške 300,- € a na ďalšiu významnú spoločenskú akciu, a to „300. výročie vzniku obce Bruty“ vo výške 300,- €. V každom jednom prípade obec prispela aj vlastnými zdrojmi.

Z Fondu na podporu kultúry národnostných menšín obec obdržala podporu vo výške 2 000,- € na hostovanie národnostného tanečného divadla-predstavenie v rámci kultúrnej akcie. Podiel obce činil 100,- €.

- 3.2 Zámer týkajúci sa údržby a obnovy životného prostredia, konkrétne verejnej zelene, bol dosiahnutý výsadbou vegetačných prvkov na území obce Bruty. Podpora bola získaná v roku 2022 zo Slovenskej agentúry životného prostredia, kedy na projekt bolo použitých 13 006,- €, z čoho sa zabezpečilo 12 druhov stromov v celkovom počte vyše 90 kusov.

Z vlastných zdrojov obce vo výške 9 000,- € bola vykonaná rekonštrukcia okolia Veľkého Kríža.

V roku 2020 pre túto oblasť získala obec dar od spoločnosti PIGAGRO na výsadbu stromov.

- 3.4 Úspešným sa stal aj projekt zameraný na zefektívnenie triedeného zberu komunálneho odpadu v obci. Prostriedky pre zabezpečenie technického vybavenia boli vyčlenené ako podpora z Enviromentálneho fondu. Z celkových 75 000,- € obec prispela podielom vo výške 3 947,37 €.
- (a) Nečakané situácie nastali obciam v čase vypuknutia vojenskej agresie voči Ukrajine, kedy niektoré samosprávy uchýlili migrantov z tejto krajiny. Výdavky spojené s ubytovaním a starostlivosťou mali možnosť vykryť na základe finančnej podpore, o ktorú požiadala aj obec Bruty v rámci projektu „Riešenie migračných výziev“. Prostriedky boli poskytnuté v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu MIRRI v celkovej výške 52 000,- € pre potreby 20 subjektov.
- (b) Projekt „Wifi pre Teba“ bol realizovaný z prostriedkov MIRRI z programu Integrovaná infraštruktúra v celkovej výške 10 500,- € Podiel obce predstavoval 5 %, Cieľom bolo zvýšiť pokrytie širokopásmovým internetom, a to nákupom technických prostriedkov a programov a služieb pre 7 prístupových miest na území obce Bruty.
- (c) Na všeobecné účely obce boli pričlenené z rozpočtu NSK po schválenej žiadosti prostriedky vo výške 5 000,- €.
- (d) Všeobecne prospešné činnosti v rámci verejných priestorov obec potrebuje pravidelne vykonávať a niektoré aktivity si vyžadujú aj príslušnú techniku. V roku 2022 si preto obec zaobstarala malotraktor v hodnote nad 4 600,- €

A.3 Socioekonomická analýza

Tvorba strategického dokumentu si žiada zisťovať vývoj a stav demografie hneď z niekoľkých aspektov. Má veľkú vypovedaciu hodnotu pri zaraďovaní subjektu, v tomto prípade samosprávy, do tzv. veľkostnej skupiny rozvojového územia, ako aj o atraktivnosti územia.

A.3.1 Vývoj počtu obyvateľov

Demografia je veda a praktická činnosť, ktorá sa zaoberá štatistickou a matematickou analýzou veľkosti, zloženia a priestorovej distribúcie ľudských populácií a príčinami a dôsledkami zmien plodnosti, úmrtnosti, sobášnosti a migrácie.

Slovensko zaznamenalo druhý najväčší nárast počtu seniorov v EÚ, a to o 4,8 percentuálnych bodov. Pomer starších ľudí je na Slovensku ešte relatívne nízky v porovnaní s inými krajinami EÚ. Kým u nás má 17,9 percenta ľudí 65 rokov a viac, priemer EÚ je 21,3 percenta. Spolu s nárastom starších ľudí rastie aj **mediánový vek**. Na Slovensku narástol z 38,2 na 42,4. Ide však o najnižší mediánový vek z okolitých krajín. Starnúca populácia je podľa záverov *Inštitútu pre stratégie a analýzy* výsledkom nižšej pôrodnosti a zvyšujúcej sa očakávanej dĺžky života.

Vývoj počtu obyvateľov

tabuľka č. 2

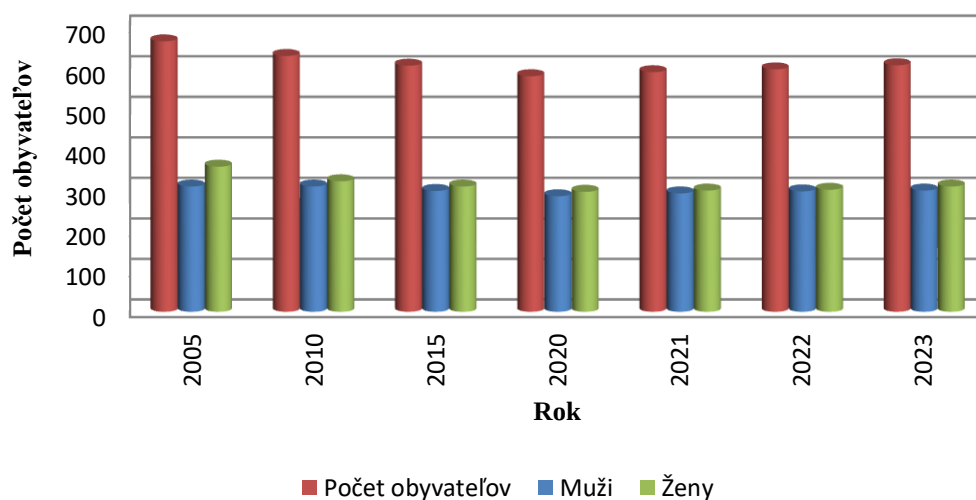
Rok	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Počet obyvateľov	667	631	607	581	591	598	608
Muži	309	309	298	285	292	297	299
Ženy	358	322	309	296	299	301	309

Zdroj: ŠÚ SR

Za posledné roky sa v obci Bruty zaznamenal postupný, ale mierny nárast počtu obyvateľov. Bolo tomu tak hlavne z dôvodu väčšieho počtu prisťahovaných. Natalita je veľmi nízka a mortalita má zvyšujúcu sa tendenciu.

Graf č. 1

Vývoj počtu obyvateľov v obci Bruty

Podiel počtu žien prevyšuje podiel počtu mužov na celkovom počte obyvateľov obce v každom sledovanom roku.

Ďalšie demografické ukazovatele

tabuľka č. 3

Ukazovateľ/Rok	2021	2022	2023
Celkový prírastok obyv.	13	7	10
Prirodzený prírastok obyv.	-13	-3	-5
Migračné saldo	26	10	15
Narodenia	2	4	3
Úmrtia	15	7	8
Sobáše	4	0	3
Rozvody	2	0	1

Zdroj: ŠÚ SR

Najvyššiu hodnotu ukazovateľ **prirodzený prírastok** bol zaznamenaný v štatistických údajoch od roku 2004 v roku 2018 v počte 1 osoba a najnižšiu hodnotu mal v roku 2008 s hodnotou -15 osôb. **Celkový prirodzený prírastok** mal najvyššiu hodnotu v roku 2021 (13) a najnižšiu v roku 2009 (-16). **Migračné saldo** bolo najvyššie v roku 2021 (26) a najnižšie v roku 2009 (-7).

Najviac **živonarodených** bolo v rokoch 2008 a 2009 v počte po 8 detí. Najmenej detí sa narodilo v rokoch 2013, 2020 a 2021 a to po 2 deti.

Úmrtnosť bola v obci najvyššia v roku 2008 (19 osôb) a najnižšia v roku 2018 (4 osoby).

V období od roku 2004 sa zaregistrovalo najviac **sobášov** v roku 2014 (6; rozvod ani jeden) a najviac **rozvodov** v roku 2006 (4; sobášov 4). Dlhšiu dobu, a to od roku 2014 po rok 2018 sa nezaznamenali žiadne rozvody.

Vzdelanosť a rodinný stav obyvateľstva

tabuľka č. 4

Počet obyvateľov (2021)			
podľa vzdelania		podľa rodinného stavu	
ZŠ	173	slobodní	249
SŠ	275	ženatý/vydaté	209
VŠ	47	rozvedení	49
EA	263	vdovci	66

Zdroj: ŠÚ SR

A.3.2 Veková štruktúra obyvateľstva

Slovenská populácia za 20 rokov výrazne zostarla. Podľa SODB 2001 tvorili obyvatelia v poproduktívnom veku (65+) na Slovensku 11,4 percenta. V roku 2011 sa počet zvýšil na 12,7 percenta a v roku 2021 presiahli seniori nad 65 rokov v slovenskej populácii 17 percent. Podiel obyvateľov nad 65 rokov sa v NSK v roku 2022 priblížil hranici 20 % a ide tak o druhý najstarší kraj. Nitriansky región má najhoršiu úroveň a dynamiku prirodzeného prírastku spomedzi všetkých krajov

Veková štruktúra obyvateľstva

tabuľka č. 5

Veková kategória	Osoby			v %		
	2011	2021	2023	2011	2021	2023
Predproduktívny vek (0-14)	78	83	85	12,6	14,04	13,98
Produktívny vek (15-64)	413	389	396	66,8	65,82	65,13
Poproduktívny vek (65 a viac)	127	119	127	20,6	20,14	20,89

Zdroj: ŠÚ SR (SODB)

Podľa vekových kategórií možno zistiť, že v obci Bruty prevažovala aj po odstupoch času skupina produktívneho veku. Oproti roku 2011 počet poklesol v roku 2021. Klesal aj počet osôb v poproduktívnom veku a mierny nárast sa zaznamenal v počte osôb vo veku do 14 rokov. V roku 2023 mierne narástol počet v každej z kategórií. **Priemerný vek** bol za obec na úrovni 44 rokov (SR 41).

Na úrovni Slovenskej republiky bol v roku 2023 **index starnutia** 114,76 %, na úrovni Nitrianskeho samosprávneho kraja 144,62 %, na úrovni okresu Nové Zámky 160,12 % a na úrovni obce Bruty 149,41 % (u mužov 112,2 % a u žien 184,09 %).

Uvedený index bol za obec najvyšší v roku 2005 (213,33 %), podobne v tomto roku najvyšší aj za skupinu mužov (162,86 %). U žien dosiahol index najvyššie hodnoty až 325 %, a to v roku 2018).

Najnižšia hodnota indexu za obec bola v roku 2021 o hodnote 143,37 %, za skupinu mužov v roku 2012 a 2021 (84 %) a za skupinu žien v roku 2023 (184,09 %).

A.3.3 Národnostná a náboženská štruktúra

Blízkosť obce k hraniciam s Maďarskou republikou a samotná história tohto územia poukazujú aj dodnes na väčšinovú maďarskú národnosť. Táto sa však v roku 2021 pomerne znížila oproti stavu v roku 2011, kedy zároveň došlo k zmene, a to rastu počtu osôb prisvojúcich si slovenskú národnosť. Okrem uvedených sa tu nachádzajú osoby s českou a rómskou národnosťou. V posledných rokoch medzi obyvateľmi dočasne nachádzať aj iné zahraničné etniká, ktoré v obci našli pracovnú príležitosť.

Národnostná štruktúra

tabuľka č. 6

Rok	Národnosť				
	Slovenská	Maďarská	Česká	Rómska	nezistená
2011 (abs.)	54	512	1	14	37
2021 (abs.)	80	446	1	1	50
2021 (%)	13,84	77,16	0,17	0,17	8,65

Zdroj: ŠÚ SR

Spomedzi vierovyznaní prevyšuje naďalej rímskokatolícke vyznanie, i keď aj v tejto skupine došlo k zníženiu počtu. V nižšie uvádzanej tabuľke v skupine „ostatné“ boli zahrnuté osoby s gréckokatolíckym vyznaním (5 osôb), osoby zaraďujúce sa do Apoštolskej misie (3 osoby), Bratskej jednoty baptistov (1 osoba) a Budhizmu (1 osoba). Bez vyznania bolo v roku 2021 12,28 % obyvateľov.

Náboženská štruktúra

tabuľka č. 7

Rok	Náboženstvo				
	Rímskokatolícke	Evanjelické	Reformovaná cirkev	Ostatné	Nezistené a bez vyznania
2011 (%)	549	-	6	2	39+22
2021 (abs.)	432	2	7	10	56+71
2021 (%)	74,74	0,35	1,21	1,73	9,69+12,28

Zdroj: ŠÚ SR

A.3.4 Ekonomická aktivita obyvateľstva

K 31.12.2023 bol stav obyvateľstva na Slovensku v počte 5 424 687 osôb. Počet pracujúcich v SR koncom roka 2023 prekročil 2 640 000 osôb. Ekonomicky aktívnych v tomto období bolo 2 785 050 ľudí, pričom bolo 169 933 uchádzačov o zamestnanie.

Pre porovnanie zmien na štátnej úrovni, ako aj sledovanie stavov na viacerých úrovniach územnej štruktúry uvádzame údaje aj za rok 2021. Z 5 449 270 žijúcich na Slovensku bolo 2 172 228 pracujúcich, ďalších 309 310 osôb boli pracujúci dôchodcovia. Vyplývalo to z rozšírených dát z výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021. Štatistika ekonomickej aktivity zároveň poukázala na to, že 20 124 osôb bolo na materskej dovolenke, 52 229 ľudí na rodičovskej dovolenke.

Z 578 obyvateľov (SODB 2021) obce Bruty bolo 215 pracujúcich, 24 pracujúcich dôchodcov a na materskej a rodičovskej dovolenke nebola ani jedna osoba.

Index ekonomickej zaťaženia má za obec od roku 2021 rastúcu tendenciu. Najvyššiu hodnotu mal ukazovateľ v roku 2020, a to 54,11 %. Ak sa sledoval zvlášť uvedený index za skupinu mužov, tento bol najvyšší v roku 2006 (44,34 %) a za skupinu žien v roku 2016 (69,44 %). V roku 2023 bol index na úrovni 53,54 %, kedy u mužov to bolo 41,04 % a u žien 67,93 %.

Ukazovatele ekonomickeho potenciálu

tabuľka č. 8

		Ek. aktívne	Pracujúci	UoZ
2011	Počet osôb	274	182	82
	% z celk. počtu	44,33	29,45	13,26
2021	Počet osôb	263	215	22
	% z celk. počtu	45,50	37,19	3,81

Zdroj: ŠÚ SR – SODB 2011 a 2021, vlastné prepočty

Nezamestnanosť je sociálno-ekonomický jav spojený s trhom práce. **Miera nezamestnanosti** je ukazovateľ, ktorým sa sleduje podiel počtu nezamestnaných na celkovom počte pracovných síl. Z dlhodobého hľadiska sa na Slovensku vykazuje pokles miery evidovanej nezamestnanosti.

V **decembri 2023** na úrovni SR bolo 169 933 UoZ a **miera evidovanej nezamestnanosti** 5,08 %. V Nitrianskom kraji sa zaznamenalo v tomto období 14 444 UoZ a miera evidovanej nezamestnanosti 3,62%. V okresnom meste Nové Zámky bolo 3 166 UoZ a v obci Bruty 22 UoZ.

Výrazný pokles UoZ od roku 2011 mali na starosti rôzne opatrenia MPSVaR SR, ktoré sa premietli aj na hodnotách štatistických ukazovateľov.

Vývoj počtu UoZ v období od 2005 do decembra 2023

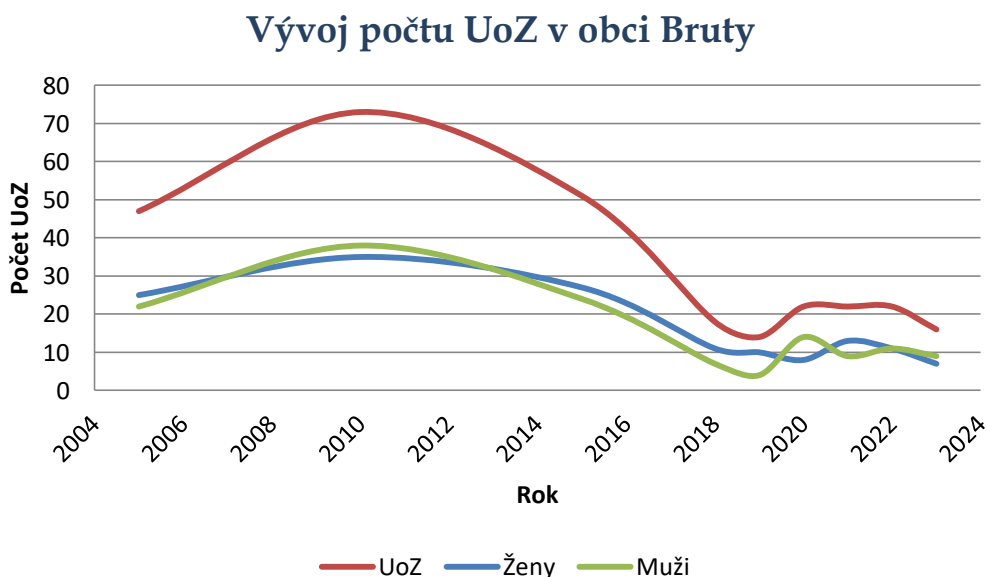
tabuľka č. 9

Rok	UoZ		Ženy		Muži	
	Počet osôb	Index	Počet osôb	Index	Počet osôb	Index
2005	47	-	25	-	22	-
2010	73	155,31	35	140,00	38	172,72
2015	51	69,86	27	77,14	24	63,16
2018	18	35,29	11	40,74	7	29,17
2019	14	77,77	10	90,90	4	57,14
2020	22	157,14	8	80,00	14	350,00
2021	22	100,00	13	162,50	9	64,28
2022	22	100,00	11	84,61	11	122,22
2023	16	72,72	7	63,63	9	81,81

Zdroj: ŠÚ SR, UPSVaR NZ, vlastné prepočty

Krivka vývoja počtu UoZ za obec Bruty má rôzny sklon. Dlhšiu dobu sa krivka nemenila, keďže počet UoZ bol tiež nemenný, a to v období od 2020 do 2022. Ku koncu roka 2023 ich počet mierne poklesol. Z dlhodobého hľadiska možno hovoriť o postupnom poklese nezamestnaných, k čomu prispievajú aj niektoré opatrenia UPSVaR a z lokálneho pohľadu aj prítomnosť aktívnej podnikateľskej činnosti subjektov pôsobiacich v obci Bruty a okolí. Podiel mužov a žien na celkovom počte UoZ sa ročne tiež mení, nemožno poukázať na časté jednostranné prevyšovanie počtu jedného pohlavia nad druhým.

Graf č. 2

Najviac UoZ bolo registrovaných v roku 2009, celkom 80 osôb (M 43/Ž37). U žien najvyšší počet UoZ sa vykázal v roku 2012 (42) a u mužov v roku 2009 (43).

Výrazný medziročný index zmeny počtu bol vyčítaný v roku 2020 pri skupine mužov. V absolútnych hodnotách tento rozdiel je tiež dostatočne viditeľný

UoZ možno sledovať z niekoľkých pohľadov. Najviac vypovedá o stave nezamestnanosti dĺžka evidencie. Čím je osoba dlhšie v evidencii UoZ, t.j. bez práce, tým väčší je predpoklad prehĺbenia jeho prípadnej zhoršenej životnej situácie a ekonomickej aktivity a prosperity.

Stav UoZ december 2023 – podľa dĺžky evidencie

tabuľka č. 10

Doba evidencie	UoZ	
	Počet osôb	v %
do 3 mesiacov	6	37,50
4 – 6 mesiacov	3	18,75
7 – 9 mesiacov	1	6,25
10 – 12 mesiacov	3	18,75
13 – 18 mesiacov	1	6,25
19 - 24 mesiacov	0	0
25 – 30 mesiacov	0	0
31 – 36 mesiacov	1	6,25
37 – 42 mesiacov	0	0
43 – 48 mesiacov	0	0
nad 48 mesiacov	1	6,25

Zdroj: ÚPSVaR Nové Zámky, vlastné prepočty

Za obec Bruty možno stav vyhodnotiť za priaznivý, keďže medzi UoZ sa nachádzajú osoby s kratšou evidenciou. Najviac ich je nezamestnaných po dobu do pol roka. Jediná osoba je bez práce viac ako 3 roky.

Stav UoZ december 2023 – podľa veku

tabuľka č. 11

Veková skupina	UoZ	
	Počet osôb	v %
do 20 rokov	1	6,25
20-24	1	6,25
25-29	1	6,25
30-34	2	12,50
35-39	4	25,00
40-44	1	6,25
45-49	4	25,00
50-54	2	12,50
55-59	0	0
60 a viac	0	0

Zdroj: ÚPSVaR Nové Zámky, vlastné prepočty

Z pohľadu veku majú zastúpenie medzi UoZ všetky vekové kategórie produktívneho veku do 55 rokov.

UoZ sa zisťovalo aj podľa **rodinného stavu**. Medzi nimi bolo 9 osôb slobodných, 5 osôb ženatých/vydaté, jedna rozvedená osoba a jeden vdovec.

A.3.5 Podnikateľská sféra

NSK predstavuje región s najvyšším podielom poľnohospodárskej produkcie zo všetkých krajov SR. Približne desatina slovenskej hrubej pridanej hodnoty je vyprodukovaná v NSK. Pozitívom tohto územia je potenciál ľudského kapitálu, ako aj dobrá dopravnou dostupnosť a blízkosť Maďarska, ako potenciálneho miesta odbytu. Nitriansky región v roku 2022 dosiahol nadpriemernú mieru ekonomickej aktivity na úrovni viac ako 77 % obyvateľov v produktívnom veku.

Platná právna úprava (najmä zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení) ukladá obciam a mestám zabezpečovať pomerne široký rozsah služieb a výkonov, ktorých väčšinu možno zahrnúť pod používané slovné spojenie „komunálne služby“. Tieto si obec môže zabezpečiť vo vlastnej réžii, svojou dcérskou spoločnosťou alebo u externého poskytovateľa. Pojem *obecný podnik* súhrnne nazýva rôzne spoločnosti s podielom obce (spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti, príspevkové organizácie), ktoré zabezpečujú najmä výkon komunálnych služieb. V obci Bruty pôsobí od roku 2000 podobný subjekt so 100 %-ným vlastníctvom obce, a to **EURO Obecný poľnohospodársky podnik Bruty, s.r.o.** Založený bol pre účely poľnohospodárskej výroby, konkrétne rastlinnej a v rámci nej sa sústreďuje na pestovanie obilnín.

Územie obce je jednoznačne poľnohospodárskou oblasťou, pretože sa tu sústreďujú aj ďalšie podnikania s predmetom činnosti v tomto zázemí. Sú to okrem iných:

MOCSIFARM, s.r.o. – poskytovanie služieb v poľnohospodárstve a záhradníctve a i.

BoNa-AgroVin, s.r.o. - chov vybraných druhov zvierat; poskytovanie služieb v poľnohospodárstve a záhradníctve; poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve a i.

Farma Beri s.r.o. – sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, služieb, výroby a i. Ide o farmu založenú v roku 2015 sústreďujúcu sa na pestovanie prvotriednych slovenských cherry paradajok, neskôr už aj jahôd vo veľkometrážnych skleníkoch s využitím obnoviteľných zdrojov, bez chemických prostriedkov. Farma je držiteľom prestížneho svetového certifikátu kvality **Global G.A.P** a pýši sa ocenením **Ekotrend** za ekologický prístup k poľnohospodárstvu.

Ďalšie nevymenované subjekty tu nachádzajú tiež svoje sídlo a vykonávajú svoje aktivity aj v iných oblastiach podnikania.

Počet FO a PO

tabuľka č. 12

Rok	FO/živnostníci	PO
2005	34/15	11
2010	48/36	16
2015	35/29	12
2018	26/22	18
2019	31/27	19
2020	31/28	23
2021	28/25	23

Zdroj: ŠÚ SR

Pri hodnotení vývoja od roku 2004, od roku 2015 sa zaznamenal postupný nárast počtu PO. Najviac ziskové boli v roku 2021, a to 19 z 23 subjektov. Najmenej ziskové boli v roku 2005 v počte 4 PO. Najviac neziskových PO sa registrovalo v roku 2008 a 2014 v počte 8 subjektov a najmenej neziskových bolo v počte 2 PO v roku 2015 a 2016.

Čo sa týka počtu podnikajúcich FO, týchto bolo najviac v roku 2010 a 2012 (48 FO a 35 živnostníkov).

A.3.6 Bývanie

Existencia obce sa datuje od roku 1223. V roku 1489 sa tunajší poddaní vykúpili z roboty za jeden zlatý dukát ročne. V 16. storočí za tureckých nájazdov obec spustla. V roku 1696 ju znovu osídlili. V roku 1715 mala 31 domácností, v roku 1787 mala 117 domov a 647 obyvateľov, v roku 1828 mala 107 domov a 868 obyvateľov.

Bytový a domový fond

tabuľka č. 13

Obdobie výstavby	do 1945	1946-1980	1981-2000	2001 -2010	2011+
Počet	64	186	26	4	5

Zdroj: ŠÚ SR

Bývanie na vidieku má svoje opodstatnenie. Blízkosť prírody, nižšia hlučnosť, nižšie emisie a ďalšie benefity oproti mestskému prostrediu ťahajú ľudí žiť v takejto oblasti. Zo zistení SODB 2021 bolo v obci Bruty 287 domov, z toho bytových jeden. Vo vlastníctve fyzických osôb z nich bolo 226, pričom napojených na vodovod bolo 207 domov, na plyn 227 a obnovených 121. Výstavba nových domov je od roku 2000 veľmi nízka. Niekoľko domov je neobývaných, chátrajú a podľa zámerov obce by mohli poslúžiť ako potenciálne miesta a obydlia pre záujemcov.

A.3.7 Školstvo, zdravotníctvo, sociálne a občianske služby

Natalita je v obci pomerne nízka, a tým pádom aj počet detí navštevujúcich školské zariadenia je pomenej. Práve aj z dôvodu nízkeho počtu detí bola v roku 2017 ukončená prevádzka Základnej školy s VJM. Pôsobnosť si však ponechala **Materská škola s vyučovacím jazykom maďarským – Óvoda**, ktorú navštevuje v súčasnosti 14 detí. Okrem riaditeľky, ktorá je aj pedagogickou zamestnankyňou, je v nej zamestnaná jedna nepedagogická zamestnankyňa, upratovačka.

Vývoj počtu detí v MŠ

tabuľka č. 14

Šk.r.	Počet detí
2019/2020	7
2020/2021	11
2021/2022	10
2022/2023	10
2023/2024	14

Zdroj: OcÚ Bruty

Zdravotnícke zariadenia v obci nie sú. Ordinácie a lekársku starostlivosť pre obyvateľov zabezpečujú ambulancie v susedných obciach Svodín a Kamenín vo vzdialenosti približne 6 km. Zdravotné služby poskytované nemocnicami obyvateľia využívajú v najbližších mestách (Nové Zámky, Štúrovo).

V obci **sociálna starostlivosť a sociálne služby** poskytované nie sú.

Z občianskych služieb je v obci zastúpená obchodná sieť **COOP Jednota** – potraviny, **Esco bar, kaderníctvo**. Ostatné služby pre potreby ľudí poskytuje **Obecný úrad. Pošta** funguje v obci Svodín.

Vyššie 70 % obyvateľstva má rímskokatolícke vierovyznanie. Náboženské tradície sa zachovávajú okrem iného i návštevou **kostola**. V obci je **fara, cintorín, dom smútku i kalvária**.

A.3.8 Kultúrno-spoločenský a športový život

Vedenie obce sa priebežne stará o kultúrny život v obci. Organizuje rôzne podujatia, kedy miestny i ostatná verejnosť má príležitosť sa ich zúčastniť. Pre účely kultúrneho vyžitia slúži **kultúrny dom**, ktorý sa nachádza v jednom objekte s obecným úradom. Má kapacitu 250 osôb. Z vlastných zdrojov sa vybudoval bezbariérový prístup do budovy. V roku 2017 budova prešla rekonštrukciou. V budove polyfunkčného domu je zriadená pre záujemcov a priaznivcov čítania **knižnica** s 15-timi miestami na sedenie a s počtom kníh cca 3 000.

V rámci kultúrneho života stojí za zmienku, že obyvateľia sa pýšia pri vystúpeniach tradičným miestnym krojom „**kurtaszoknya**“ – **kratunká sukňa**. Priblíženie o tomto odeve a zvyklostiach sa uvádza v kapitole A.1.2 *Kultúrne pamiatky a zaujímavosti* a v časti *príloh* tohto dokumentu.

Pre šport sa využíva najmä viacúčelové ihrisko. Hráva sa tu väčšinou futbal a tenis. Menšie ihrisko pre deti sa nachádza aj pri základnej škole, ktoré je v pláne vedenia obce obnoviť. Vďaka externej podpore sa zabezpečili športové potreby a materiálne vybavenie.

V oblasti kultúry i športu pôsobia i miestne organizácie. Sú to **Csemadok** Základná organizácia Bruty, **Telovýchovná jednota Družstevník Bruty** - športový klub, **Prameň** - poľovnícka organizácia, **Poľovnícke združenie**, **Klub Nová Žena – Barti Új Nő Klub**, občianske združenie **Pimpimpáre** zriadené pre vykonávanie voľnočasových aktivít detí.

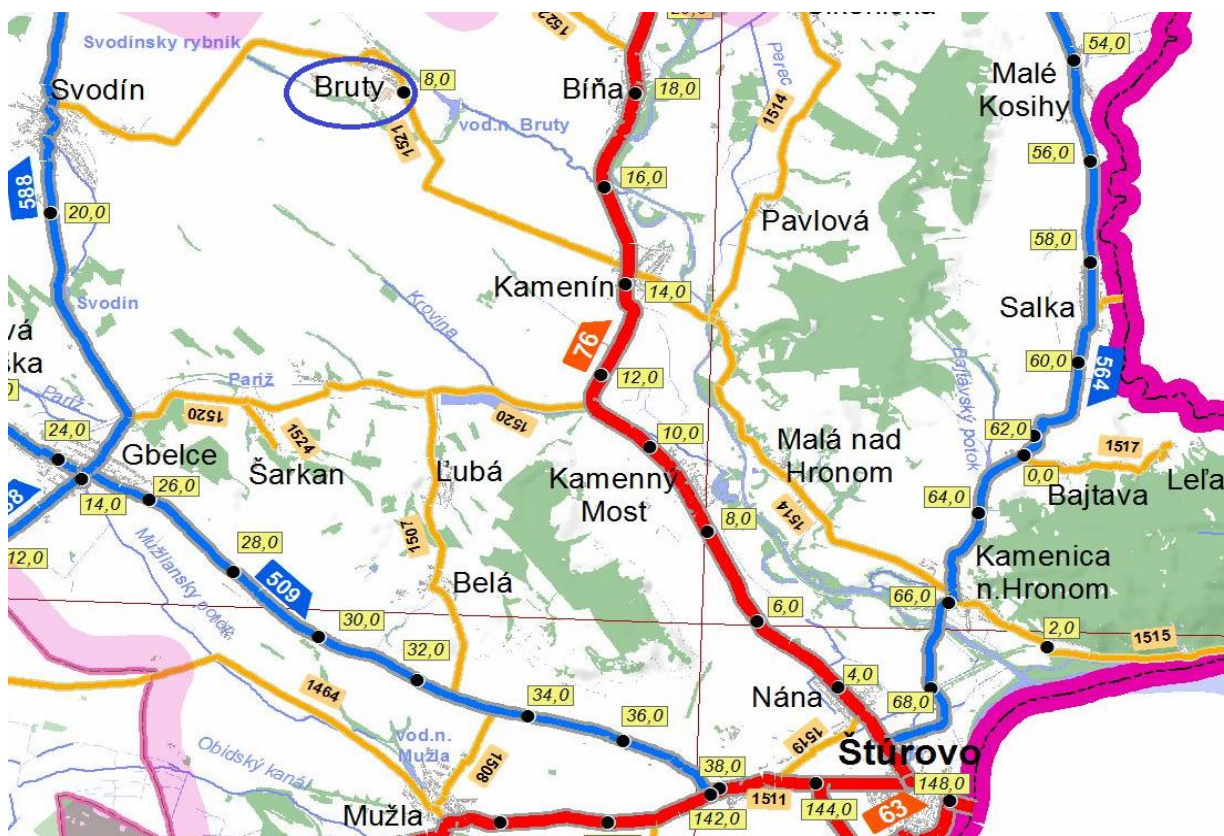
A.4 Územno-technická analýza

A.4.1 Cestná sieť a dopravné napojenie

Spomedzi dopravy obyvatelia využívajú najviac osobnú automobilovú a autobusovú dopravu. Cez obec Bruty prechádza cesta **III. triedy 1521**, ktorá obec spája smerom na východ s obcou Kamenín a tu sa napája na cestu **I. triedy 76**. Smerom na západ umožňuje dostupnosť do obce Svodín, kde sa križuje s cestou **II. triedy 588**.

Železničná trať a stanica sú najbližšie v obci Bíňa a v obci Gbelce.

Autobusovú dopravu zabezpečuje spoločnosť **ARRIVA, a.s.** Cez obec prechádza autobusová linka č. **404441 Štúrovo-Kamenín-Bruty-Svodín-Gbelce**.

Obrázok č. 3 Cestná sieť v okolí obce Bruty

Zdroj: Slovenská správa ciest/Cestná databanka

Aktívny cyklisti môžu využiť aj **cyklotrasu 2119 – Južným regiónom** modrej farby dlhej takmer 100 km. Trasa začína na križovatke s cykloturistickou trasou EuroVelo 6 (Štúrovo – Prístavný most – Bratislava) v lokalite Mužla – Čenkov. Prechádza poľnými a asfaltovými cestičkami do obce Belá. Tu sa stretá so žltou cykloturistickou trasou č. 8141, ktorá vedie späť k EV – 6 cez Mužlu. Modrá trasa pokračuje poľnými cestami do obce Kamenný most. Stretáva sa s cykloturistickou trasou č. 010 – Pohronská cyklomagistrála, spoločne vedú približne 4 kilometre. Trasa za obcou Pavlová odbáča vľavo smer Bíňa. Trasa prechádza naprieč obcou o dĺžke 7,4 km, opúšťa ju okolo poľnohospodárskeho družstva a ďalej pokračuje znova po poľných cestičkách. Prechádza obcou Bruty, Svodín, skadiaľ pokračuje

po ceste II. triedy č. 588 do Veľkých Ludiniec. Následne trasa mierne kľukatejším terénom pokračuje cez obce Dubník, Dvory nad Žitavou, cez Branovo až do Bešeňova, kde aktuálne cykloturistická trasa končí.

Letecká a vodná doprava tu nenachádza opodstatnenie.

Samotné **miestne komunikácie** a **chodníky** si žiadajú opravu a rekonštrukciu. Časť chodníkov sa v obci podarilo rekonštruovať v roku 2023 o dĺžke 153,87 m, predstavujúc 229 m² plochy. V budúcich zámeroch práve táto infraštruktúra má byť jednou z dôležitých priorít pre realizáciu.

Parkovacích miest je dostatok. Úpravu a obnovu si prioritne nežiadajú.

A.4.2 Inžinierske siete

Obec má zabezpečené vzdušné vedenie elektrických rozvodov 22 kV siete, privedené do areálu, kde je stožiarová trafostanica. Je tu vybudovaný vodovod, plynovod a rozvod elektrickej energie. Podľa SODB 2021 bolo na vodovod napojených 207 domácností a na plynovod 227 domácností. Kanalizácia a čistenie odpadových vôd zabezpečené nie sú.

Internetové napojenie bolo rozšírené a realizované v roku 2022, kedy sa zaviedol širokopásmový internet, zaobstarala sa príslušná technika, programy a zaviedli služby v rámci sedem prístupových bodov.

Obyvatel'ov obce o aktuálnych informáciách týkajúcich sa života v obci oboznamujú vďaka verejnému rozhlasu.

A.5 Prírodno-enviromentálna analýza.

Podľa geomorfologického členenia patrí obec do **Alpsko-himalájskej** sústavy, podsústavy **Podunajská panva**, provincie **Západopanónska panva**, **Malá dunajská kotlina**, oblasti **Podunajská nížina**, celku **Podunajská pahorkatina** a podcelku **Hronská niva**.

A.5.1 Prírodný potenciál

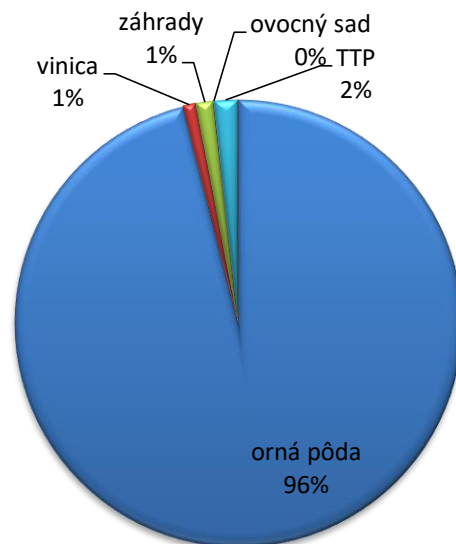
Štruktúra územia

Reliéf územia tvorí rovina s typom pôdy černoze. Bonita pôdno-ekologickej jednotky pôdy je zaradená do 2. kvalitatívnej skupiny.

Celková rozloha územia je **2 053,19 ha**. Podiel poľnohospodárskej pôdy predstavuje 1 881,48 ha a nepoľnohospodárskej pôdy 171,71 ha.

Graf č. 3

Využitie poľnohospodárskej pôdy

Z *poľnohospodárskej pôdy* je najviac zastúpená orná pôda o výmere 1 807,52 ha. Ostatnú štruktúru tvoria vinice (17,69 ha), záhrady (23,55 ha), ovocné sady majú najmenší podiel (0,97 ha) a trvalé trávnaté porasty (31,75 ha).

Graf č. 4

Využitie nepoľnohospodárskej pôdy

Nepoľnohospodársku pôdu tvoria hlavne zastavané plochy a nádvorja (103,08 ha), ďalej lesný pozemok (30,19 ha), vodné plochy (31,41 ha) a ostatné plochy (7,03 ha).

Klíma

V priemere najslnečnejšou oblasťou je juhovýchodná polovica Podunajskej nížiny, nížinné a kotlinové oblasti južného Slovenska. Na základe dlhodobých meraní teploty vzduchu má oblasť priemernú ročnú teplotu vzduchu viac ako 10 °C. Absolútne teplotné maximá v lete sú podstatne rovnomernejšie rozložené a dosahujú 39 až 40 °C. V ročnom chode priemernej mesačnej teploty vzduchu je najteplejším mesiacom júl, najchladnejším mesiacom je január.

Priemerný ročný úhrn zrážok kolíše od menej ako 500 mm. Najdaždivejší mesiac býva jún alebo júl a najmenej zrážok je v januári až marci. Veľká premenlivosť zrážok spôsobuje časté a niekedy dlhotrvajúce obdobie sucha. Podunajská nížina patrí k najsuchším oblastiam Slovenska. Je to jednak tým, že sú tu najmenšie úhrny. Najdaždivejší mesiac býva jún alebo júl a najmenej zrážok je v januári až marci.

Najviac jasných dní je 60 až 75 dní v roku. priemerná ročná rýchlosť vetra vo výške 10 metrov nad aktívnym povrchom pohybuje v intervale od 3 do 4 m/s, maximálna rýchlosť vetra v nárazoch presahuje 25 m/s.

Flóra a fauna

Reálnu vegetáciu tvorí niekoľko skupín, a to drobné zvyšky porastov drevín po odlesnení chotára, stromoradia popri cestách a plotoch. Zastúpený je topol', vrba, dub, brest, javor, jelša, lipa a agát. Z vegetácie mokradí a vôd je charakteristický vysoký stupeň pôvodnosti zriedkavejších i ohrozených rastlinných druhov. Sú to trstinové porasty – trst, pálka, chrastnica, ostrica, iskerník a i. Ďalej tu nachádzať trávinnobylinné porasty lúčneho charakteru, slaniská, slané lúky a vegetácia pieskových dún.

Významné miesto spomedzi živočíchov má vodná fauna, spoločenstvá dolných nížinných tokov- dnovky, pošvatky, larvy chrobákov a dvojkrídlovcov, kôrovcami, ploskými červami a mäkkýšmi a spoločenstvá vodných organizmov. Bohaté zastúpenie majú vtáky, približne 189 druhov, napr. stehlík zelený, kôrovník krátkoprstý, d'ateľ prostredný, sedmohlások hájový, škovránok stromový, šašiniarik tenkozobý, fúzatka trstinová, tesár čierny a včelárík zlatý. Z hmyzu je zastúpených 85 denných motýľov z celkových 172 druhov na Slovensku.

Podnebie a klíma vyhovujú pestovaniu poľnohospodárskych plodín. Obecný poľnohospodársky podnik sa sústreďuje na obilniny a na báze ekologického hospodárstva sa tu pestujú vo väčšom množstve paradajky a jahody. V úžitkových záhradách obyvateľstva je rastlinné potravinové zabezpečenie rôznorodé, podobne aj v okrasných častiach.

Vodstvo

Obec Bruty patrí do **povodia rieky Hron**, ktorá preteká približne 4 a pol km východne mimo od katastra obce. V rámci katastrálneho územia obce však preteká **Blatniansky potok** v jej severnej časti. Je to pravostranný prítok Hrona s dĺžkou 6,6 km. Za obcou preteká močaristým územím a napája sa na **vodnú nádrž Bruty** (rybník), do ktorej sprava ústi **Brutský potok**. Brutský potok meria 4 km a je tokom IV. rádu.

Podzemná voda je viazaná na kvartérne piesčité až hlinito-piesčité štrky a jej hladina je v priamej hydraulickej spojitosti s hladinou vody v rieke Hron. Podľa výsledkov prieskumných prác bola hladina podzemnej vody narazená v hĺbke 2,40-3,00 m p. t.

Geotermálny vrt VTB-1 Bruty bol odvrátný v roku 1990 do konečnej hĺbky 1 927,6 m. Namerané boli hodnoty:

- Výdatnosť: 10 l/s voľným prelivom
- Teplota na ústí vrtu: 74 °C
- Mineralizácia: 30,341 g/l
- Typ vody: NaCl

Vrt bol vykonaný z dôvodu možného využitia pre účely vykurovania skleníkového hospodárstva. Má potenciál aj pre vybudovanie termálneho kúpaliska.

Ovzdušie

Kvalita ovzdušia v obci nie je ovplyvňovaná vlastnými zdrojmi znečistenia likalizovanými priamo na území, nakoľko tu nie sú umiestnené žiadne stredné a veľké zdroje znečistenia ovzdušia. Rozhodujúci podiel na znečisťovaní ovzdušia majú lokálne kúreniská automobilová doprava.

Na úrovni NSK práve z titulu zistenia zvyšujúceho sa znečistenia ovzdušia a na námet *Ministerstva vnútra SR, Okresný úrad Nitra, odbor starostlivosti o životné prostredie* sa začiatkom roku 2024 spracoval **Program pre zlepšenie kvality ovzdušia pre zónu NSK** s príslušnými opatreniami.

A.5.2 Odpadové hospodárstvo

Nakladanie s odpadmi upravuje *Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov*.

V roku 2019 obec investovala i vďaka externej podpore do zefektívnenia triedeného zberu komunálneho odpadu. Každoročne vydáva kalendár zvozu triedeného odpadu a vykonáva osvetu napr. zverejnením pokynov na separáciu. Zber a odvoz zabezpečuje obec Bajtava na skládku odpadov TKO Bajtava. Interval zberu komunálneho odpadu je raz za dva týždne. Pre jednotlivé druhy odpadov raz za mesiac spravidla v dňoch streda a štvrtok. Kovy sa zbierajú v odlišných časových medziach podľa kalendára.

Množstvo odpadu v tonách

tabuľka č. 15

Odpad	Rok		
	2021	2022	2023
Papier	4,380	2,390	2,190
Sklo	8,790	6,810	6,410
VKM na báze lepenky	0,140	0,210	0,190
Plasty	5,770	6,160	3,100
Kovové obaly	-	0,740	0,520
Vyr.zar.obs.chlórfl.uhl.	0,800	0,360	0,840
Batérie, akumulátory	-	0,111	0,048
Objemný odpad	10,570	10,150	37,830

Elektroodpad	1,575	1,823	1,755
Kovy	30,104	45,016	13,992
Textil	0,410	0,910	0,610
BRO	52,000	24,000	72,000
Vytriedený odpad spolu	114,539	98,68	139,485
Zmesový KO	51,950	46,510	47,350
KO spolu	166,489	145,19	186,835

Zdroj: OcÚ Bruty

Celkové množstvo odpadu za obec za sledované obdobie má premenlivé hodnoty. Kým v roku 2022 došlo k poklesu oproti roku 2021, v roku 2023 množstvo celového odpadu prevýšilo nielen jeho hodnotu z predchádzajúceho roka, ale aj roka 2021.

Najväčší podiel na celkovom odpade mal v roku 2023 BRO, čo je veľkým pozitívom pre riešenie odpadu z hľadiska ochrany a bezpečnosti životného prostredia a kvality života obyvateľstva.

Vedenie obce Bruty si dlhé roky dáva záležať na oblasti životného prostredia práve riešením odpadového hospodárstva, čo sa preukazuje aj vo výsledkoch úspešných projektov, a samotnej osvetu. Zisťuje sa však potreba neustáleho zaoberania sa z touto problematikou, aby si miestny a noví prisťahovaní ľudia zotrvačne osvojili proces riešenia odpadov. Zámerom obce je vybudovať vlastný zberný dvor, aby plne dovърšila zabezpečenie obecného odpadového hospodárstva.

A.6 Inštitucionálno-organizačná analýza.

Obec je v zmysle Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení (v znení neskorších predpisov), samostatný územný samosprávny a správny celok, v rámci ktorého združuje osoby, ktoré majú na jej území trvalý pobyt. Jej základnou úlohou pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jej územia a o potreby jej obyvateľov. Samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Obec pri výkone samosprávy plní viaceré dôležité úlohy ktoré jej ukladá zákon (§ 4, ods. 3 zákona, písm. a) až s)).

V zmysle Zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov prešli na obec predovšetkým kompetencie na úseku územného plánovania a stavebného poriadku, ochrany prírody, regionálneho rozvoja a cestovného ruchu a iné.

Orgánmi obce sú zo zákona **obecné zastupiteľstvo** a **starosta**. Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov. Obec Bruty má **piatich poslancov**. Zasadnutia sa uskutočňujú zvyčajne raz za tri mesiace. V prípade potreby sa zvoláva aj mimoriadne zasadnutie. Starosta je štatutárnym orgánom v majetkovoprávných vzťahoch obce a v pracovnoprávných vzťahoch zamestnancov obce, v administratívno-právných vzťahoch je správnym orgánom. Je predstaviteľom a najvyšším výkonným orgánom obce.

Starostu zastupuje **zástupca starostu** v rozsahu určenom starostom v písomnom poverení.

Výkonným orgánom starostu a zastupiteľstva je **obecný úrad**. Úkony sú na obecnom úrade prerozdelené medzi dve administratívne pracovné sily. Vykonávajú práce na úseku administratívy, evidencie obyvateľstva, miestnych daní, poplatkov a služieb, matriku, práce v oblasti životného prostredia, stavebného poriadku, evidencie SHR a pod.

Kontrolu podľa potrieb vykonáva **hlavný kontrolór**.

Upratovanie a pravidelnú čistotu vo verejných budovách vykonáva upratovačka a na verejných priestranstvách a verejných budovách svoju prácu vykonáva jeden údržbár.

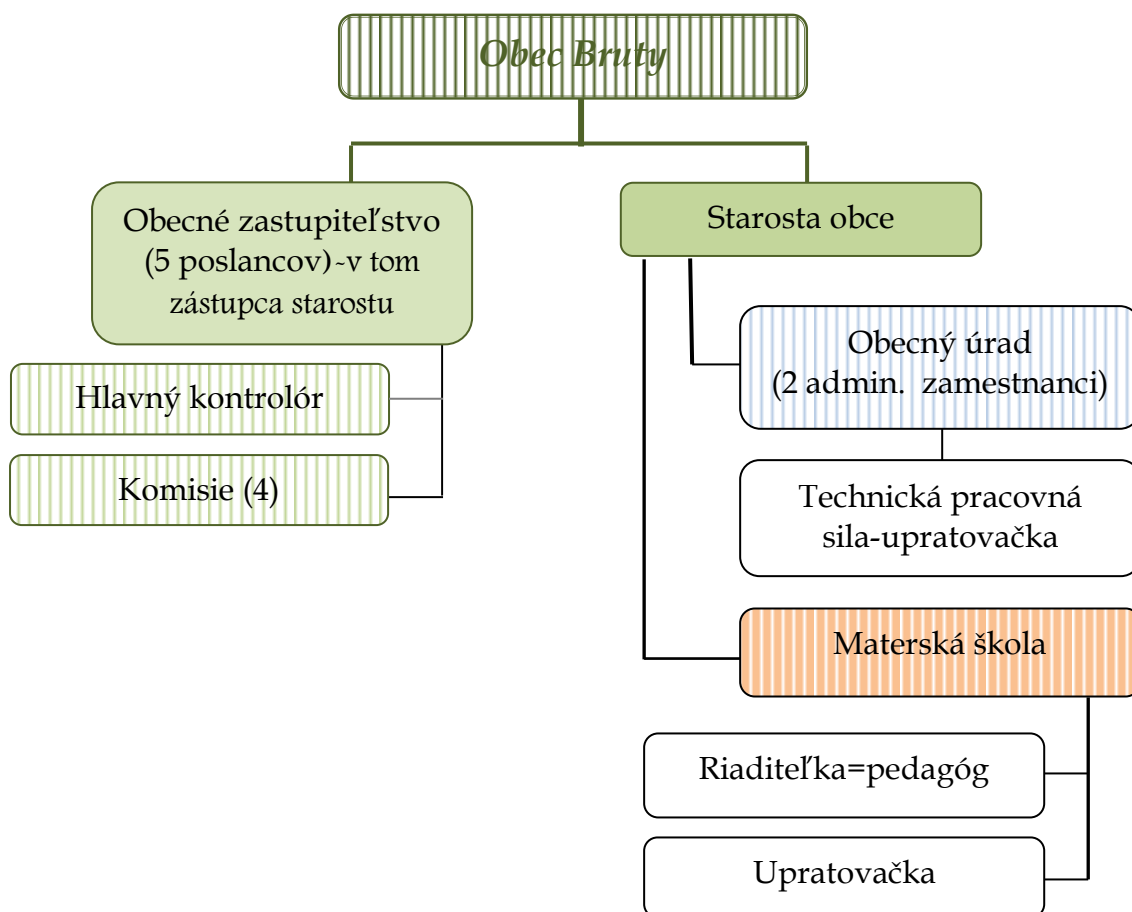
Obecný úrad má zriadené štyri komisie, a to **Komisiu školstva a kultúry, Komisiu športu a mládeže, Komisiu výstavby, ochrany verejného poriadku, prírody a životného prostredia a poľnohospodárstva** a **Komisiu ochrany verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov**.

Spomínané orgány, resp. osoby zastupujúce funkcie na úrovni samosprávy – obecného úradu, spoločne a pravidelne, a to aspoň raz ročne, pristúpia k monitorovaniu PHRSR Bruty, aby zistili nakoľko sa darí naplňovať stanovené zámery. V prípade potreby rozhodnú o prijatí opatrení na úpravu, zmenu a doplnenie PHRSR Bruty, v znení jeho najpodstatnejších častí, predurčujúcich rozvoj obce a dodržanie už naplánovaných činností na realizáciu vytýčených cieľov.

Plná zodpovednosť za vyššie uvedené realizačné a inštitucionálne zabezpečenie má na starosti starosta obce Bruty.

Schéma č. 1

Organizačná štruktúra obce Bruty

Danosti územia priviedli miestne vedenie k založeniu i **EURO Obecného poľnohospodárskeho podniku Bruty, s. r. o.**

Na účely výkonu niektorých svojich práv a kompetencií sa obec môže i účelovo združovať s inými subjektmi i obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu.

Obec Bruty využíva služby **Spoločnej úradovne stavebnej agentdy a životného prostredia sídliacej v Štúrove pre potreby konaní v oblasti** originálnej kompetencie a preneseného výkonu štátnej správy na úseku územného plánovania a stavebného poriadku v súlade so zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov; oblasti preneseného výkonu štátnej správy na úseku dopravy a pozemných komunikáciách v súlade so zákonom č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách; oblasti preneseného výkonu štátnej správy na úseku ochrany zložiek životného prostredia.

Obec je členom v niekoľkých ďalších právnych subjektoch, a to v ***Euroregióne Ister-Granum, v Regionálnom združení miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti, Združení obcí - Južný región, Dvory a okolie – združení obcí*** a v občianskom združení ***Miestnej akčnej skupine – Dvory a okolie***.

Európske zoskupenie územnej spolupráce Ister-Granum - EGTC je skratkou – European Grouping for Territorial Cooperation, v preklade EZÚS – európske zoskupenie územnej spolupráce. V rámci tohto nového nástroja sa môžu zrealizovať aj cezhraničné, transnacionálne a regionálne spolupráce. Európska Únia v roku 2006 vytvorila podmienky k tomu, aby sa zdroje s EÚ mohli účinnejšie využiť prostredníctvom už existujúcich alebo budúcich spoluprác a to možnosťou založenia zoskupenia disponujúceho právnou subjektivitou a to Európskym zoskupením územnej spolupráce /EZÚS, po anglicky EGTC/

Regionálne združenie miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti vzniklo s cieľom nadviazať na úzke vzťahy oblastí a jednotlivých obcí v tomto regióne. Zabezpečiť spoluprácu a súčinnosť pri riešení otázok rozvoja jednotlivých oblastí ako i celého regiónu. Vychádzajúc zo spoločnej histórie obyvateľov obcí a miest novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti, prispieť k posilneniu pocitu spolupatričnosti ľudí bývajúcich v tomto regióne bez ohľadu na ich národnosť, vierovyznanie a politickú príslušnosť. Dosiahnuť kvalitatívne zlepšenie v oblasti spolupráce v záujme ochrany prostredia, historických a kultúrnych pamiatok. Rozšíriť hospodársku spoluprácu s možnosťou využitia i zahraničného kapitálu pre rozvoj miest a obcí.

Združenie obcí – Južný región je záujmovým združením právnických osôb, ktoré vzniklo dňa 10.12.2003. Jeho sídlo je v Štúrove. Združenie má 24 členov (23 obcí a mesto Štúrovo): Bajtava, Belá, Biňa, Bruty, Gbelce, Chľaba, Kamenica nad Hronom, Kamenín, Kamenný Most, Leľa, Ľubá, Malá nad Hronom, Malé Kosihy, Mužla, Nána, Nová Vieska, Obid, Pavlová, Salka, Sikenička, Šarkan, Štúrovo, Svodín. Sídlo združenia je Štúrovo. Cieľom združenia je spoločné riešenie regionálnych problémov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Dvory a okolie – združenie obcí je záujmové združenie mikroregiónu a je otvoreným, dobrovoľným, nezávislým, nepolitickým združením obcí, založeným v súlade s ust. § 20b a nasl. zák. číslo 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Združenie vzniklo 6.3.2003 združením obcí Dvory nad Žitavou, Rúbaň, Dubník, Pribeta a Svätý Peter. V súčasnosti má 15 členov.

Miestna akčná skupina Dvory a okolie ako občianske združenie je mimovládne, nepolitické, nezávislé združenie fyzických a právnických osôb, ktoré zabezpečuje svoju činnosť napĺňaním cieľov a predmetu v celistvom území. Združenie vzniklo registráciou na MV SR dňa 20.7.2012 a sídli v Dvoroch nad Žitavou. MAS je výsledkom iniciatívy LEADER. Akronym LEADER znamená Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale („Spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka.“). Je to

jedna zo štyroch iniciatív Európskej únie, ktorý sa od roku 1991 uplatňuje vo viacerých štátoch EÚ. Obec Bruty je súčasťou tejto skupiny od počiatku jej založenia.

Obec Bruty vyvíja a udržiava dlhodobé priateľské družobné partnerstvá v rámci cezhraničnej spolupráce, a to s obcami **Bajna** a **Farád** z Maďarskej republiky a s obcou **Otvice** z Českej republiky.

A.7 Identifikácia výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	Socioekonomické	- zvýšenie vedomia a záujmu miestneho obyvateľstva o veci verejné, - prijímať a zavádzať opatrenia pre dodržiavanie medziludských vzťahov a základných právnych rámcov (oficiálne trvalé bydlisko, pravidelná platba poplatkov, dodržiavanie zásad starostlivosti a ochrany a i.) z dôvodu prítomnosti a rastu neprispôsobivých osôb v obci, - zvýšiť bezpečnosť osadením kamerového systému, - vytvárať podmienky pre rast natality – vhodné životné zázemie pre mladé rodiny, eliminovať rast indexu starnutia, - zachovať fungovanie MŠ pre potreby najmenších, - podľa možností vytvoriť denný stacionár pre odkázaných a záujemcov, podobne komunitné centrum - rozšíriť pietne miesto o urnový háj,
	Územno-technické	- modernizácia, rekonštrukcia a obnova prioritne technickej vybavenosti obce – miestne komunikácie a chodníky, - príprava dokumentov projektových i strategických na ciele vymedzenie potrieb, - prepojenie miestnej infraštruktúry s okolím a sprístupnenie širšieho spektra služieb a zariadení, - v rámci IÚI, alebo inej spolupráce realizovať investície väčších rozmerov (kanalizácia a pod)
	Prírodno-enviromentálne	- podporovať existujúce poľnohospodársky zamerané podnikania a zachovať chod obecného poľnohospodárskeho podniku – vytvárať a rozširovať kapacity sebestačnosti v daných komoditách a potravinách, - využitie kompetencií na úrovni odpadového hospodárstva: ▪ osвета a výchova obyvateľstva s nakladaním odpadov – triedenie a zhodnocovanie BRO ▪ vybudovanie zberného dvora s príslušenstvom - i v budúcnosti sa starať a zveľaďovať verejnú zeleň a parky, - využitie geotermálneho potenciálu na vykurovanie prípadne kúpeľné účely,

		- orientovať sa na využívanie alternatívnej zelenej energie pre zvyšovanie energetickej účinnosti a znižovanie energetickej náročnosti,
	Kultúrne a športové	- zachovanie a ochrana kultúrnych pamiatok, - zachovanie a pestovanie kultúrnych tradícií a zvyklostí typických pre obec a jej blízke okolie, ich vštepovanie mladej generácii, - šírenie kultúry spoločnou činnosťou na úrovni vyšších celkov (mikroregión, kraj, medzinárodná úroveň a i.) i vďaka známym tradičným krojom „kurtaszoknya“-„kratunká sukňa“ a i. - rozšíriť kultúrne miesta vybudovaním verejného javiska, - vytváranie príležitostí, priestorov pre športové vyžitie a zabezpečenie funkčnosti ihrísk, - podpora miestnych organizácií a vzájomná spolupráca,
	Inštitucionálno-organizačné	- priebežná komunikácia, monitoring činností a spolupráca zástupcov obecného úradu, obecného zastupiteľstva, miestnych organizácií a subjektov v rámci združení a partnerstiev, - postupné zvyšovanie odbornej kvalifikácie zamestnancov OcÚ a záujemcov v rôznych oblastiach, - vyhľadávanie a vytváranie nových vzťahov s externými odborníkmi slúžiacich pre podporu a napredovanie v rozvoji obce podľa potrieb, záujmov a možností,
Limity a problémy	Socioekonomické	- prítomnosť marginalizovanej skupiny obyvateľstva, - rast prílivu neprispôsobivých ľudí, - celospoločenský jav týkajúci sa rastu indexu starnutia s vplyvom na chod samospráv – podielové dane a i. - nízka pôrodnosť, prevyšujúca mortalita nad natalitou, - nedostatok sociálnych a zdravotných služieb, - chátrajúce nehnuteľnosti s možnosťou zabezpečenia bývania alebo iného účelového využitia pre obyvateľov, - neovplyvniteľné politické situácie na národnej i medzinárodnej úrovni vplývajúce na chod verejnej správy a život obyvateľstva,
	Územno-technické	- užívaním komunikácií a vplyvom počasia dochádza k narušeniu povrchu vozovky, chodníkov, - zvýšiť energetickú účinnosť znížením energetickej náročnosti využitím i alternatívnych spôsobov, - prijať opatrenia a zabezpečiť prostriedky technického rázu na zvýšenie bezpečnosti a kontrolu kriminality, - pre lepšiu orientáciu v obci pre návštevníkov sa žiada osadiť informačné tabule, - zabezpečiť projektovú dokumentáciu a administratívu pre projekty investičného charakteru – zberný dvor,

		kanalizácia, denný stacionár, športové ihriská a i. - podľa možností a potrieb ponímať v spracovaní aktuálneho územného plánu obce – možnosť spoločného ÚPD s inými obcami z okolia,
	Prírodno-enviromentálne	- chýba zberný dvor , - nevyužitý geotermálny prameň/vrt, - energetická a finančná náročnosť údržby verejnej zelene, potreba technického zariadenia a príslušenstva k obhospodáreniu, - neustále prispôsobovanie sa meniacim klimatickým zmenám, - poľnohospodárske územie s podnebí dlhších suchých období,
	Kultúrne a športové	- kultúrne pamiatky si žiadajú obnovu a rekonštrukciu, - hodnotná tradícia miestneho kroja si zaslúži zachovanie a sprístupnenie v rámci kultúrnych atrakcií širokej verejnosti – kroj je typický a bol nosený v ďalších piatich obciach s menšími odchýlkami – možnosť spolupráce, - v rámci športu povzbudzovať ľudí k športovým aktivitám s priamym záujmom účasti, ale i nepriamou podporou a aktérstvom,
	Inštitucionálno-organizačné	- energetická vyčerpanosť a administratívna záťažnosť ľudských zdrojov na úrovni OcÚ pre výkon všetkých kompetencií a potrieb samosprávy, - zvyšujúce sa povinnosti a prechody kompetencií na samosprávy, - obtiažny proces od vytýčenia cieľov (hlavne väčších rozmerov) k ich realizácii pri zohľadnení získania externých prostriedkov a potreby spolupodieľania obce, - rýchlo sa meniace zákony a legislatívne rámce týkajúce sa samospráv a potreba flexibilných reakcií, - potreba externých ľudských zdrojov pre dosahovanie zámerov obce, - pre efektivitu výkonu samosprávy je potreba pravidelnej účasti vedenia či zástupcov na zasadnutiach a rokovaníach s ďalšími subjektami na vyšších úrovniach (ZMOS, mikroregión, MAS, VUC a i.) čo je tiež časovo a energeticky náročné.

A.8 SWOT analýza

SWOT analýza je nástroj na vyhodnotenie súčasného stavu subjektu a jeho okolia z rôznych hľadísk. Nasledovná tabuľka poukazuje na silné a slabé stránky obce, ako aj možné stavy ohrozenia, resp. príležitosti na eliminovanie negatívnych faktorov, na riešenie a rozvoj jednotlivých oblastí a politík v rámci kompetencie obce.

Silné stránky	Slabé stránky
Hospodárska oblasť	
➤ obec plynofikovaná, ➤ prístupný verejný vodovod, ➤ dobré pokrytie obce GSM signálom, ➤ dostupnosť širokopásmového internetu, ➤ existencia cyklotrasy, ➤ využitie geografickej polohy na cezhraničnú spoluprácu a pre vzájomný sociálno-ekonomický rozvoj, ➤ atraktivnosť obce z hľadiska bytovej výstavby, príjemné vidiecke prostredie, ➤ skúsenosti obce s rozvojovými aktivitami a projektmi, ➤ existencia MŠ, síce len s VJM, ➤ polyfunkčný kultúrny dom, ➤ verejné budovy vo veľkej miere rekonštruované, ➤ prijateľná finančná solventnosť obce, ➤ rozvinutá činnosť podnikania,	➤ opotrebovaná technická infraštruktúra – cestná a miestna komunikácia, chýbajúca kanalizácia, ČOV v obci, ➤ chýba ÚPD, ➤ potreba prijatia a zavedenia opatrení pre bezpečnosť kvôli prítomnosti a rastu neprispôsobivých osôb, ➤ prevládajúca mortalita nad natalitou – ovplyvňuje príjem v rozpočte obce a produktivitu v ekonomicko-hospodárskej sfére, ➤ potreba informačných tabúl na usmernenie návštevníkov, ➤ navýšené spolufinancovanie projektov z EU fondov z 5 % na 8 %, ➤ vysoká zaťaženosť ľudských zdrojov na úrovni samosprávy, ➤ energetická náročnosť fungovania samospráv, ➤ potreba externých odborníkov,
Sociálna oblasť	
➤ kultúrna tradícia /historické dedičstvo – „kurtaszoknya“, ➤ dlhodobé členstvo a spolupráca obce v ďalších subjektoch (mikroregión, ZMOS, MAS a i.) ➤ družobné partnerstvá v MR a ČR), ➤ spoločenské, kultúrne a športové podujatia v obci počas celého roku, ➤ aktívna činnosť miestnych spolkov, ➤ zveľaďované športové zázemie a prostriedky, ➤ možnosť predškolskej dochádzky v MŠ, ➤ pútavé vidiecke prostredie pre život, ➤ kultúrne pamiatky ako spomienky na predkov,	➤ každoročne prevyšujúca mortalita nad natalitou, ➤ prítomnosť marginalizovaných komunit a príliv neprispôsobivých občanov, ➤ nedostačujúca sociálna starostlivosť a služby, ➤ neuspokojené potreby sociálne odkázaných, hlavne starších ľudí, ➤ dochádzka za zdravotnými službami do okolitých obcí a miest, ➤ dovŕšenie multifunkčného ihriska s detským ihriskom,
Enviromentálna oblasť	
➤ potenciál geotermálnych vôd - vykonaný vrt s určením hodnôt vody, ➤ zveľaďovaná vegetácia, dopĺňanie flóry a starostlivosť o ňu, ➤ udržiavané životné prostredie, ➤ úrodná poľnohospodárska pôda, ➤ dlhoročná pôsobnosť <i>EURO Obecného poľnohospodárskeho podniku Bruty</i>,	➤ geotermálna voda nie je využívaná na plánované účely, čo by značne podporilo energetickú úsporu v rámci obce a poskytla prípadne rekreačno-liečebnú starostlivosť. Ide o vysoko investičnú záležitosť so zabezpečením zodpovednej a kvalitnej prevádzky v budúcnosti. ➤ chýba zberný dvor,

➤ aktívna činnosť podnikaní v poľno-sektore s udelenými kvalitatívnymi oceneniami a dispozíciami, ➤ potravinová sebestačnosť v určitých komoditách (rastlinná výroba - obilie, rajčiny, jahody...), ➤ pekné a pútavé okolie obce vhodné pre rozvoj rekreácie ,turizmu, podpory cestovného ruchu a obnovy a rozšírenia bytového fondu, ➤ pôsobnosť poľovníckej organizácie, ➤ úspešnosť obce v projektoch odpadového hospodárstva a v enviromentálnej oblasti, ➤ obcou prechádza cyklotrasa „Južným regiónom“,	➤ neexistuje prehľadný <i>Program odpadového hospodárstva</i>, ➤ nárast neprispôsobivých občanov nedodržiavajúcich zásady ochrany a starostlivosti verejného a životného prostredia, ➤ potreba pravidelnej osvetv v OH a učenie obyvateľov procesu triedenia a zhodnocovania odpadov,
Príležitosti	Ohrozenia
Hospodárska oblasť	
➤ využitie externých zdrojov napr. zo štruktúr EU a ŠR pre rekonštrukciu cestnej komunikácie a chodníkov, ako aj ďalšie oblasti žiaduce podporu, ➤ vybudovanie verejnej kanalizácie a spoločnej čistiarne odpadových vôd v rámci spolupráce s okolitými obcami, ➤ neobývané hnutelnosti využiť v prospech záujemcov s možnosťou vytvorenia zázemia pre mladé rodiny a zmenu demografickej krivky, ➤ sústrediť sa na zákonné možnosti a kompetencie pri riešení situácií s prílivom cudzincov a neprispôsobivých osôb; rozhodnúť o opatreniach a zabezpečiť elimináciu negatívnych dopadov v tejto problematike, ➤ nachádzať konsenzus medzi vedením a poslancami OZ, resp. aktérmi verejného života vo všestranný prospech a prospech miestnych obyvateľov,	➤ neovplyvniteľné politické diania s dopadom na samosprávy, ich činnosť, ➤ energetická náročnosť pre udržanie kvalitného a stabilného chodu samosprávy, ➤ znižujúca sa kúpyschopnosť obyvateľstva, ➤ rýchlo sa meniace zákony a legislatívne rámce a slabé flexibilné reakcie, ➤ výrazná zmena v politickom, hospodársko-ekonomickom a spoločenskom živote štátu, ➤ prehĺbenie nedostatkov obecnej technickej infraštruktúry, ➤ pretrvávajúce problémy z dôvodu nezájmu o veci verejné, ➤ ubúdanie energií ľudských faktorov zodpovedných za vedenie samosprávy,
Sociálna oblasť	
➤ povzbudzovanie záujmu obyvateľov o veci verejné, ➤ výnimočná kultúrna tradícia – kroj „kurtaszoknya“-obdobné v ďalších 5-tich obciach-možnosť spoločných aktivít a vstevovania dedičstva mladšej generácii a záujemcom,	➤ prehlbovanie nepriaznivého demografického vývinu v neprospech populácie a hospodársko-ekonomického a spoločenského života, ➤ apatia nezamestnaných a dopady činov neprispôsobivých osôb - pasívne

➤ rozšíriť a modernizovať kultúrne a športové priestory – výstavba verejného javiska, modernizácia detského ihriska a i. ➤ využitie obecných objektov a obecných priestranstiev- stretnutia v rámci pracovných zasadaní s členskými subjektmi v rámci partnerstiev, v rámci kultúrnych a športových udalostí a i., ➤ vytvárať príležitosti pre využitie existujúcich a plánovaných športových objektov k zlepšeniu pohybového a fyzického stavu obyvateľov, ➤ rozvoj celoživotného učenia ako záruky rozvoja adaptability mládeže do kvalitného života a adaptability pracovnej sily, ➤ zvýšenie starostlivosti o starých obyvateľov obce – denný stacionár, opatrovatel'stvo, ➤ rekonštrukciou bývalej budovy ZŠ vytvoriť komunitné centrum, ➤ zvýšenie bezpečnosti obyvateľstva vybudovaním kamerového systému,	zotrvávanie v sociálnej sieti, negatívne postoje a i., ➤ rast marginalizácie a príliv cudzincov, ➤ dochádzka za zdravotnými službami do okolitých miest, ➤ cestovanie za vzdelaním do okolitých ZŠ a vzdelávacích zariadení, ➤ neposkytnutá opatrovatel'ská starostlivosť najviac odkázaným, ➤ nedostatočná bezpečnosť na verejných priestranstvách,
Enviromentálna oblasť	
➤ využitie geotermálnej vody (kúrenie, relaxačno-kúpeľné), ➤ zavádzanie alternatívnych zelených zdrojov energie pre zvýšenie energetickej účinnosti verejných priestorov a pod., ➤ úspešná realizácia projektov výsadby vegetácie, zveľaďovania životného prostredia, ➤ viacročná pôsobnosť <i>EURO Obecného poľnohospodárskeho podniku</i>, ➤ aktívna činnosť podnikaní v poľnohospodárskej rastlinnej výrobe, ➤ potenciál pre vidiecke bývanie, ➤ zachovanie charakteru prírodných biotopov, ➤ zahájené kroky k vybudovaniu zberného dvora, ➤ aktívne zameranie sa vedenia obce na OH – separáciu, recykláciu a zhodnotenie BRO + pravidelná osвета, ➤ zapájanie aktérov a dobrovoľníkov do tvorby a ochrany ŽP – spolupráca	➤ zdĺhavý proces od zámeru k zavedeniu prevádzky zberného dvora – energetická a časová náročnosť, ➤ nefunkčné opatrenia pri prevýchove určitých skupín obyvateľstva pre vykonávanie činností spojených so správnym nakladaním s odpadom, ➤ finančná a prevádzková náročnosť procesu realizácie aktivít spojených s využitím geotermálnych vôd, ➤ opotrebovanie mechanizmov a techniky na údržbu verejnej zelene- pravidelná oprava, výmena dielov, či celých strojov,

s poľovníckou organizáciou a i., ➤ vštepovanie zásad a potrieb v oblasti enviromentalistiky už u detí v útlom veku (MŠ) – praktické hodiny v prírode a i.	
---	--

Z dlhodobého hľadiska sa určuje samospráve za **strategický prístup** zotrvanie v činnostiach, ktoré počas predchádzajúcich rokov v rámci skúseností, ale i praxe, boli úspešne vykonávané, v zmysle multiefektívneho dopadu na život miestneho obyvateľstva. Skúsenosti vychádzajúce z poznatkov získaných z výmeny informácií subjektov verejnej správy vďaka členstvám a partnerstvám sú charakteru ako narábať s administratívno-technickým manažmentom (postupy vybavovania tlačív, žiadostí, rozhodnutí a pod. s úradmi a inštitúciami konkrétnych zameraní a odborov a i.), projektovým a strategickým plánovaním (proces prípravy projektovej dokumentácie, žiadostí, strategických dokumentov a podkladov potrebných pre vykonanie krokov k dosahovaniu stanovených cieľov). Vedenie obce sa aktívne zúčastňuje na zasadnutiach, besedách, konferenciách a stretnutiach so širokou odbornou verejnosťou, aby získalo podporu pre uskutočnenie prác spojených s dosiahnutím prospechu a rozvoja obce, z dôrazom na jeho povinnosti a kompetencie.

V budúcom období je pre zástupcov samosprávy - obce Bruty nachádzať energie pre pokračovanie vo svojich zámeroch, pretože tak technická, ako aj občianska infraštruktúra spolu so sociálnym a enviromentálnym zázemím má ešte svoje nedostatky. Tieto sa týkajú hlavne opotrebovanosti miestnych komunikácií, správneho a účelového využitia verejných budov, poskytovania kultúrno-spoločenských, športových a sociálnych možností a služieb pre každú skupinu v obci žijúcich a potencionálnych nových obyvateľov.

I keď obec vykazuje solventnosť a pozitívne rozpočtovo-finančné výsledky v hospodárení s prostriedkami obce, bude pre ňu vhodné uchádzať sa o externé prostriedky, aby zotrvalo v stave účinného a potreby uspokojujúceho subjektu. Najviac ťažkým sa javí sledovanie, prispôsobovanie a flexibilita pri aktuálnych celospoločenských a štátnych politických situáciách, ktoré pre samosprávy prinášajú radikálne zmeny pre suverénne fungovanie ako verejný subjekt.

B. ROZVOJOVÁ STRATÉGIA

Ako sa uvádza v dokumente „*Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030*“ regionálny rozvoj nie je možný bez nadrezortného prístupu. Preto samosprávy pripravujú integrované územné stratégie, ktoré majú tiež prispieť k naplneniu cieľov *Agendy 2030*. Toto bude zabezpečené v danom území predovšetkým prostredníctvom prepojenia procesov regionálneho plánovania s procesmi programovania EÚ, konkrétne v rámci prípravy Programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, a to aj pre strategicko-plánovacie regióny a územia udržateľného mestského rozvoja. Zároveň na národnej úrovni dôjde k sektorálnej a územnej koordinácii investícií za účelom vecného prepojenia investičných priorít integrovaných územných stratégií samosprávnych krajov a rezortov. *Slovensko 2030* je teda nástrojom zmeny a prináša riešenia, ktorých implementácia vyžaduje horizontálne (nadsektorálne) a vertikálne (medzi stupňami verejnej správy) integrované riadenie tak, ako to OECD odporučila Slovensku vo svojom dokumente „*Lepšia koordinácia pre lepšie politiky, služby a výsledky*.“

Po parlamentných voľbách v roku 2023 zástupcovia príslušných orgánov štátnej správy avizovali pre súčasné obdobie niekoľko téz a faktov, ktoré majú pomôcť k spomínanému strategickému rozvoju aj orgánov na nižších úrovniach verejného života.

Napríklad *Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR* v prvom štvrťroku 2024 reflektovalo na potreby samospráv. Silnou požiadavkou regiónov bol i vznik *Rady vlády pre regionálny rozvoj a politiku súdržnosti EÚ*. Táto platforma vznikla na posilnenie podpory regiónov, miest a obcí, a to aj prostredníctvom efektívnejšieho využívania eurofondov.

Základnou prioritou *Ministerstva financií Slovenskej republiky* pre rok 2024 postupný návrat k udržateľným verejným financiám s cieľom stabilizácie vývoja verejného dlhu v pomere k hrubému domácomu produktu. V rámci zdravej a trvalo udržateľnej rozpočtovej politiky zadefinovalo MF SR túto prioritu aj do Programového vyhlásenia vlády SR na nasledujúce štyri roky. MF SR však bude zároveň dbať aj o to, aby neklesala životná úroveň ľudí na Slovensku.

K samotnému strategickému plánovaniu a zabezpečeniu rozvoja možno pristúpiť po dôkladnej analýze daného subjektu a pri znalostiach možností z okolitého, vonkajšieho prostredia. V rámci PHRSR si obec stanovuje prvotne víziu, ktorá je predurčená ako bod, ku ktorému sa snaží dostať. Robí to na základe ďalších globálnych a strategických cieľov, rozdelených na špecifické ciele a konkrétne projekty a zámery.

B.1 Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia na úrovni krajiny sa definuje, že „*Slovensko je krajina úspešných udržateľne sa rozvíjajúcich regiónov, ktorá poskytuje kvalitné a bezpečné prostredie pre zdravý a plnohodnotný život všetkých obyvateľov*.“

Vízia NSK je zas „*Otvorený, kooperujúci a prosperujúci kraj aktívne využívajúci špecifický potenciál pre zabezpečenie kvality života svojich obyvateľov a udržateľný rozvoj regionálnej ekonomiky*.“

Na úrovni obce Bruty je víziou:

"Ľudia žijúci vo vidieckom prostredí v rámci obce Bruty poznajú hlboko siahnuce jedinečné tradície a kultúru tohto územia. Zotrvávajú v spoločnosti, kde je vybudované podnikateľské zázemie s aktívnou väčšinou poľnohospodárskeho zamerania, čo im zabezpečuje pracovné príležitosti a kvalitnú potravinovú základňu. Je zámerom udržať túto stabilitu, ale zároveň sa orientovať na potrebu obnovy miestnej infraštruktúry, ktorá vyhovuje normatívam súčasnej doby. Dôraz sa kladie priebežne harmonizovať životné podmienky obyvateľov, a to i z hľadiska prítomnosti prílivu neprispôsobivých osôb do obce. Nadalej je žiaduce pracovať na osвете a zabezpečení prostriedkov pre zachovanie prijateľného, zdravého environmentálneho prostredia a sústrediť sa na existujúce partnerstvá a vzájomnú spoluprácu s ďalšími subjektmi rôznych sektorov."

Hlavné ciele sú sústredené na:

- starostlivosť a zlepšenie životných podmienok miestneho obyvateľstva (obnova a rekonštrukcia verejných komunikácií a infraštruktúry, eliminovať dopady neprispôsobivých občanov a i.),
- vytvárať príležitosti pre zachovanie jedinečných miestnych kultúrnych hodnôt a tradícií,
- udržať ekonomicko-podnikateľské zázemie, ktoré má v obci dlhodobejšiu pôsobnosť,
- ochrana a zveľaďovanie životného prostredia a krajiny (verejná zeleň, osveta v rámci OH a i.),
- efektívne využitie zdrojov, daností a partnerstiev,
- nachádzať prostriedky a opatrenia pre praktické využitie chátrajúcich nehnuteľností a infraštruktúry.

B.2 Štruktúra priorít a cieľov

Po určení vízie v hierarchii strategického plánovania je žiaduce určiť priority pre oblasti rozvoja. Jednotlivé oblasti sa následne rozoberú na strategické ciele a tieto na konkrétne špecifické ciele predstavujú konkrétne projekty.

Priorita udáva určitú prednosť, prvenstvo z hľadiska dôležitosti. Môže ísť o predmetnú, oblastnú ale i časovú dôležitosť.

Strategický cieľ je prerozdelením priority do niekoľkých celkov, predstavujúc približenie oblasti a zamerania cieľa.

Špecifický cieľ je už konkrétna aktivita, ale i projekt, ktorý si subjekt vytýčil dosiahnuť vďaka znalosti svojich potrieb. V prípade obce sa hovorí vo všeobecnosti o potrebách miestneho obyvateľstva.

Štruktúra priorít a cieľov

tabuľka č. 16

Priorita	Strategický cieľ	Špecifický cieľ (projekt)
1 <i>Hospodárska oblasť</i>	1.1 Skvalitnenie a budovanie občianskej a technickej infraštruktúry	1.1.1 Vybudovanie urnovej steny, tzv. kolumbária
		1.1.2 Rekonštrukcia kamerového systému
		1.1.3 Fotovoltaika - budova bývalej ZŠ
		1.1.4 Rekonštrukcia miestnych komunikácií

		1.1.5 Rekonštrukcia interiérov kultúrneho domu - kuchyňa
		1.1.6 Vybudovanie a obnova jarku – rigoly na ul. Cintorínska
2 Sociálna oblasť	2.1 Rozvoj sociálnych, kultúrnych a športových aktivít	2.1.1 Podpora a vytváranie voľnočasových aktivít
		2.1.2 Výstavba verejného javiska
		2.1.3 Rekonštrukcia, modernizácia detského ihriska
		2.1.4 Kompletná rekonštrukcia bývalej ZŠ na Komunitné centrum
	2.2 Upevňovanie partnerstiev a spolupráce	2.2.1 Podpora existujúcich partnerstiev
		2.2.2 Tvorba spoločných zámerov a ich realizácia
3 Enviromentálna oblasť	3.1 Zvyšovanie povedomia a potreby ochrany životného prostredia	3.1.1 Vybudovanie zberného dvoru
		3.1.2 Účasť na zhodnocovaní biologického odpadu
		3.1.3 Revitalizácia verejnej zelene v obci
		3.1.4 Osveta

Všetky zámery obsiahnuté v tabuľke so štruktúrou priorít a cieľov sú podrobne rozvádzané v „**Akčnom pláne**“, ktorý tvorí prílohu č. 4 tohto dokumentu. V ňom sú okrem iného uvedené údaje o termíne plánovanej realizácie projektov, zdroje ich krytia so stanovenou plánovanou výškou, ako i predpokladané indikátory a ukazovatele výstupov.

B.3 Popis strategických a špecifických cieľov

Ciele uvádzané v predchádzajúcej podkapitole boli určené vedením, zástupcami samosprávy a aktérmi obce tak, že zohľadnili reálne potreby miestneho obyvateľstva, poznajúc danosti i nedostatky analyzovaných oblastí lokálneho územia i jeho okolia.

Harmonogram, t.j. **obdobie plánovanej realizácie** špecifických cieľov (projektov), ich potenciálne **finančné krytie** (zdroje a výška) ako aj indikátory/merné ukazovatele sú rozvádzané v prílohe č. 4 v „**Akčnom pláne**“.

Zodpovednosť za implementáciu a monitoring cieľov je na vedení obce, t.j. na starostke a na poslancoch obecného zastupiteľstva. Podľa potreby činnosti s nimi spojené budú alokované zamestnancom obecného úradu, partnerom, miestnym aktérom alebo i externým spolupracovníkom a subjektom (odborníci na projektovú dokumentáciu, odborníci na spracovanie a realizáciu žiadostí o NFP, alebo o dotácie a pod.)

Popis špecifických cieľov (projektov) pre prioritu 1. **Hospodársku oblasť**

1.1. Skvalitnenie a budovanie občianskej a technickej infraštruktúry	
1.1.1 Vybudovanie urnovej steny, tzv. kolumbária	V areáli cintorína je zámerom zabezpečiť pietne miesto vo forme kolumbária vzhľadom na požiadavky obyvateľstva.
1.1.2 Rekonštrukcia kamerového systému	Bezpečnosť obyvateľov na verejných priestranstvách je sledovaná a má byť aj v budúcnosti na tieto účely slúžiť kamerový systém. Dôvodom je i prítomnosť segregovanej komunity a neprispôsobivých osôb, čo vedie zástupcov

	samosprávy k vykonaniu preventívnych opatrení aj takýmto spôsobom.
1.1.3 Fotovoltaika - budova bývalej ZŠ	Po skúsenostiach z predchádzajúcich období, kedy štandardné/klasické energetické zdroje spôsobili energetickú krízu na rôznych úrovniach verejnej správy je cieľom v priestoroch verejných budov zaviesť alternatívne energetické zdroje. Výsledný efekt má byť energetická účinnosť a zníženie energetickej náročnosti fungovania priestorov v majetku obce.
1.1.4 Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Kým nehnuteľnosti obce sa darilo priebežne rekonštruovať, miestne komunikácie, t.j. chodníky a cesty boli rekonštruované len čiastočne. Tieto sú vysoko opotrebované a vplyvom vonkajšieho podnebia-počasia dochádza k ich postupnému znehodnoteniu, zníženiu bezpečnosti a kvality ich štruktúry. V súčasnosti poskytované najmodernejšie technológie pre opravu, rekonštrukciu a modernizáciu komunikácií a chodníkov sú však finančne aj viac náročnejšie pre samosprávy.
1.1.5 Rekonštrukcia interiérov kultúrneho domu - kuchyňa	Vnútorne priestory kultúrneho domu je cieľom rekonštruovať pre dosiahnutie efektívneho, moderného a účelového využitia. Osadiť sa má i kuchynská linka s príslušenstvom pre uľahčenie občerstvenia pri akciách a zabezpečenie jeho čerstvosti.
1.1.6 Vybudovanie a obnova jarku – rigoly na ul. Cintorínska	Na uvedenej ulici je potreba obnovy a budovania jarku, ktorý bol časom v dôsledku prechodu ťažkých nákladných a motorových vozidiel narušený a v čase odvodňovania-dažďov a pod. dochádza k odtoku a hromadeniu vody.

Popis špecifických cieľov (projektov) pre prioritu 2. Sociálna oblasť

2.1 Rozvoj sociálnych, kultúrnych a športových aktivít	
2.1.1 Podpora a vytváranie voľnočasových aktivít	Obec podľa ex-post hodnotení vynaložila úsilie pre zabezpečenie činností v oblasti kultúrnych a športových aktivít. Žiada sa však pokračovať v nedokončených úkonoch, ktoré majú podporiť zachovanie miestnych tradícií, akým je napr. typický miestny kroj „kurtaszoknya“. Ďalej je cieľom podporiť miestne spolky a kluby, ktoré aktívne fungujú a pomáhajú udržať kultúrny a športový život v obci i vštepovaním týchto zvykov mladšej generácii a záujemcom z rady širokej verejnosti.
2.1.2 Výstavba verejného javiska	Práve voľnočasové aktivity nabádajú k vytvoreniu priestoru pre ich realizáciu, čo znamená potrebu výstavby verejného javiska. Javisko má slúžiť okrem iného v čase organizovania spoločenských akcií a podujatí s rôznorodým charakterom – pre deti a mládež, dôchodcov a záujemcov, pre hodové udalosti, pri návšteve partnerov aj na úrovni priateľských cezhraničných vzťahov a pod.
2.1.3 Rekonštrukcia, modernizácia detského ihriska	Obec obývajú mladé rodiny s deťmi, pre ktorých sa obec snaží vytvoriť príležitosti v rámci pobytu vonku, poskytujúc tak možnosť pohybového vyžitia, hrania sa a spoznávania sa navzájom. Okrem prostriedkov na účely detského ihriska sa

	nezabúda ani na zeleň, t.j. ochranu ŽP a zároveň bezpečnosť účastníkov v daných priestoroch.
2.1.4 Kompletná rekonštrukcia bývalej ZŠ na Komunitné centrum	V obci pôsobenie ukončila ZŠ, pričom budova má naďalej slúžiť pre verejnosť. Ide o zámer vytvoriť Komunitné centrum so širokou škálou činností a služieb. Budova si žiada celkovú rekonštrukciu od opravy, úpravy a rekonštrukcie základov a strechy, rozvody a i., ako aj výmenu a zabezpečenie interiérového vybavenia s účelovými sociálnymi priestormi.
2.2 Upevňovanie partnerstiev a spolupráce	
2.2.1 Podpora existujúcich partnerstiev	Obec Bruty dlhodobo vyvíja priateľské vzťahy na cezhraničnej úrovni (ČR aj MR), čo si žiada realizáciu stretnutí (doprava, pohostenie a pod.) a to okrem iného aj pri spolupráci na spoločných projektoch a akciách. Zároveň je obec členom v niekoľkých ďalších právnych subjektoch, ktoré si vyžaduje i členské poplatky, alebo i podieľanie sa na spoločných projektoch a aktivitách.
2.2.2 Tvorba spoločných zámerov a ich realizácia	Pri spolupráci s ďalšími subjektmi možno ponímať v stanovení a uskutočnení spoločných zámerov, ktorými sú spoločné strategické dokumenty, spoločné projekty, spoločná projektová dokumentácia/manažovanie a iná administratívna činnosť. Členovia sa podieľajú na týchto spoločných zámeroch aj vlastnými prostriedkami pre dosiahnutie výsledného efektu a produkcie.

Popis špecifických cieľov (projektov) pre prioritu 3. *Enviromentálna oblasť*

3.1 Zvyšovanie povedomia a potreby ochrany životného prostredia	
3.1.1 Vybudovanie zberného dvora	Odpadové hospodárstvo prechádza postupnými zmenami a aj za pomoci externých zdrojov sa úspešne dosahujú pozitívne výsledky aj v tejto oblasti. Proces triedenia je už v obci zaužívaný, ktorý je potrebné pravidelnou osvetou udržať v radoch domácností. Rozšíriť je potrebné úložné kapacity vybudovaním zberného dvora, čo má poskytnúť okrem skladovania odpadu aj miesto pre triedenie a čiastočné zhodnotenie odpadov.
3.1.2 Účasť na zhodnocovaní biologického odpadu	Popri triedení komunálneho a množstevného odpadu obec selektuje aj BRO. Obecný podnik poľnohospodárskeho zamerania i ďalšie podnikania a potreby v rámci záhradkárenia obyvateľstva predurčujú správne využitie a zhodnotenie BRO.
3.1.3 Revitalizácia verejnej zelene v obci	Životné prostredie v obci je pravidelne udržiavané, podľa možností sa rozširujú vegetačné prvky novou výsadbou (stromy, kry a iná zeleň). Zeleň si však žiada naďalej revitalizovať, k čomu je potrebná technika, technológia a iné prostriedky.
3.1.4 Osveta	Ochrana a podpora životného prostredia, postupy a procesy v odpadovom hospodárení si vyžadujú priebežné informovanie ľudí, aby mali prehľad o termínoch, spôsoboch zúčastňovania sa procesu triedenia a zhodnocovania odpadov. Ide o vydávanie ročných kalendárov s podrobnými

	informáciami o zbere, ako aj vzdelávaciu a výchovnú osvetu cieľových skupín.
--	--

Niektoré s vyššie uvedených projektov má obec aj v tzv. „**Zozname projektov zásobníka projektov NSK**“ (ďalej „Zoznam“), ktorý tvorí prílohu **PHRSR NSK do roku 2030**.

Ide o nasledovné projekty:

- „Predchádzanie dopravných nehôd v obci Bruty“- v Zozname pod č. 1956
- „Multifunkčné ihrisko s detským ihriskom“- v Zozname pod č. 2069
- „Denný stacionár v obci Bruty“ – v Zozname pod č. 2151
- „Kanalizácia v obci Bruty“ – v Zozname pod č. 2223
- „Zberný dvor v obci Bruty“ – v Zozname pod č. 2297.

Projekt v „**Zásobníku navrhovaných IÚI na území NSK**“ (príloha PHRSR NSK do roku 2030):

- „Rozvoj kultúrno-komunitných aktivít na úrovni mikroregiónu Štúrovsko“ – v rámci neho sa zúčastňuje 5 subjektov: Štúrovo, Bajtava, Sikenička, Chľaba a Bruty. Každý z nich má vlastný projekt, v tom obec Bruty „Výstavba multifunkčného ihriska v obci Bruty“.

C. IMPLEMENTAČNÝ PLÁN A PLÁN MONITOROVANIA

Implementačný plán je rozpracovaný spôsob, postupy a procesy vykazovania plnenia činností pre jednotlivé oblasti definovaním cieľov a krokov, pričom tieto zabezpečujú rýchlejšie, flexibilnejšie a transparentne ich dosahovanie. Pomocou indikátorov je možné vyhodnotiť východiskovú a cieľovú hodnotu projektov.

Spolu s *monitorovacím plánom* sa stanovuje časový harmonogram, mechanizmus monitorovania realizovaných aktivít, možnosti financovania a vyhodnotenie efektívneho využitia zdrojov.

Uvedené plány sa zosumarizovali v tzv. **akčný plán**, ktorý obsahuje špecifické ciele, predpokladaný termín realizácie, zdroje financovania a ukazovatele výstupu.

Za implementáciu, realizáciu i monitorovanie projektov, resp. dosahovanie cieľov je zodpovedné vedenie a zástupcovia obce, t.j. starosta a poslanci OZ. Vyplýva to z veľkosti obce, kedy obec, resp. obecný úrad nemá inú odbornú pracovnú silu, napr. projektového manažéra obce. Do úvahy možno brať spoluprácu s externými odbornými silami v prípade, ak vznikne možnosť na podanie žiadosti na čerpanie zdrojov z externých zdrojov, t.j. v oblasti projektového manažmentu, spracovania žiadostí, implementácii a administratívnom zdokladovaní, monitoringu, žiadosti o NFP, žiadosti o platbu, technickej, projektovej či inej podpornej dokumentácie k projektom investičného charakteru, vecného a finančného hodnotenia a i..

Monitorovanie sa žiada na úrovni celého strategického dokumentu PHRSR obce Bruty. Prvé hodnotenie a monitoring PHRSR obce Bruty sa vykoná rok po schválení tohto dokumentu. V ostatnom období sa tieto úkony urobia s ročným odstupom od naposledy vykonanej kontroly a monitoringu. Nevylučuje sa zmena tohto času, ak si to vyžiada neočakávaný zvrat v napredovaní a dodržaní už existujúcich spomínaných cieľov obce, alebo pri ich doplnení a zmene.

Monitoring vykonávajú orgány, resp. osoby zastupujúce funkcie na úrovni samosprávy – obecného úradu, spoločne a pravidelne, a to **aspoň raz ročne**, aby zistili nakoľko sa darí naplňovať stanovené zámery. V prípade potreby rozhodnú o prijatí opatrení na úpravu, zmenu a doplnenie PHRSR obce Bruty, v znení jeho najopodstatnenejších častí, predurčujúcich rozvoj obce a dodržanie už naplánovaných činností na realizáciu vytýčených cieľov.

Zodpovednosť za jednotlivé priority a ciele berie na seba vedenie samosprávy v zložení starostky obce a poslancov obecného zastupiteľstva.

Obce majú ďalej povinnosť zaslať *Správy o plnení PHRSR* **každoročne do 31. mája** príslušnému **VÚC** v zmysle § 12 zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Akčný plán na roky 2024-2029 tvorí prílohu č. 4.

D. PLÁN VYUŽITIA ZDROJOV A FINANČNÝ PLÁN

Plány vo všeobecnosti znamenajú predurčenie budúcich stavov podľa aktuálne známych možností, potrieb, skúseností a ďalších kapacít na realizáciu konkrétnych zámerov daného subjektu alebo subjektov. V čase reálneho postúpenia vo veci dosahovania zámerov sa však niektoré skutočnosti môžu zmeniť vplyvom zmien rôznych faktorov, od ktorých je samotná realizácia zámeru závislá.

D.1 Majetok a rozpočet obce

Majetkom obce sú veci vo vlastníctve obce a majetkové práva slúžiace na plnenie jej úloh a používané najmä na verejné účely, na výkon samosprávy obce a prípadne na podnikateľskú činnosť.

Všeobecným predpisom v oblasti majetkovoprávnej na úseku obcí je *zákon SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov*. Zákon o majetku obcí upravuje pravidlá a postup pri nakladaní s majetkom obce s cieľom zabezpečiť transparentné a hospodárne nakladanie s týmto majetkom na trhovách princípoch. Zákon o majetku obcí upravuje aj pôsobnosť orgánov obce pri nakladaní s majetkom obce.

Štruktúra majetku obce k 31.12.2023 v EUR

tabuľka č 17

Majetok obce	Stav k 31.12.23 v EUR	Podiel v %
<i>Pozemky</i>	658 661,91	46,10
<i>Umelecké diela a zbierky</i>	8 907,15	0,62
<i>Stavby</i>	533 921,98	37,37
<i>Samostatné hnutelné veci a súbor hnutelných vecí</i>	65 621,95	4,59
<i>Dopravné prostriedky</i>	2 809,30	0,20
<i>Dlhodobý hmotný majetok</i>	14 732,00	1,03
<i>Podielové CP, podiely v dcérskej ÚJ</i>	6 638,78	0,46
<i>Realizovateľné cenné papiere</i>	137 539,36	9,63
Spolu neobežný majetok	1 428 832,43	100,00

Zdroj: OcÚ Bruty

Pozemky predstavujú najväčší podiel v štruktúre majetku obce Bruty. Podobne aj stavby v obecnom vlastníctve v hodnote vyše pol milióna Eur. Dopravné prostriedky a umelecké diela a zbierky v tejto štruktúre nachádzajú svoje opodstatnenie, avšak oproti ostatnému majetku sú v najnižšom podiele. Nižší podiel majú aj podielové cenné papiere a podiely v dcérskej účtovnej jednotke, *EURO Obecný poľnohospodársky podnik, s.r.o.*

Základom finančného hospodárenia obce je *rozpočet* obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka. Oblasť majetku a rozpočtu obce upravuje osobitný zákon č. 583/2004 Z. z. je zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Upravuje sa ním okrem iného aj rozpočet obce, rozpočtový proces,

pravidlá rozpočtového hospodárenia, zostavovanie a schvaľovanie záverečného účtu a rôzne finančné vzťahy.

Rozpočet obce v EUR

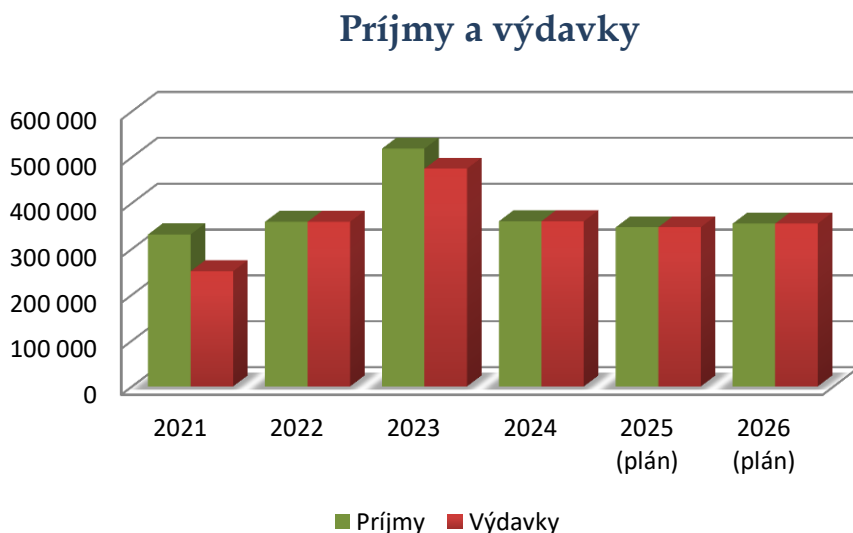
tabuľka č. 18

Rok	Príjmy	Výdavky	Rozdiel
2021	331 429,-	251 134,-	80 295,-
2022	358 897,-	358 897,-	0
2023	518 400,-	474 689,-	43 711,-
2024	360 000,-	360 000,-	0
2025 (plán)	347 000,-	347 000,-	0
2026 (plán)	355 000,-	355 000,-	0

Zdroj: OcÚ Bruty

V sledovanom období obec hospodárila s nulovým a pozitívnym hospodárskym výsledkom. V ostatnom období plány predurčujú vyrovnaný rozpočet, ktorý sa však podľa reálnych potrieb môže mierne meniť. Podľa rozpočtových materiálov obce a preukázaných jej aktivít hovoríme o subjekte s viacročnými skúsenosťami správneho hospodárenia a narábania s jej aktívami a prostriedkami.

Graf č. 5

D.2 Finančný plán

Pre prehľadnejšie a efektívnejšie využitie sa načrtli nasledovné štruktúry pre využitie zdrojov a finančného plánovania na realizáciu cieľov PHRSR.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- financie z národnej úrovne,
- štrukturálne fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.

V súčasnosti je v platnosti na úrovni štátu programovacie obdobie na roky 2021-2027 so smerodajnou dokumentáciou v rámci Programu Slovensko, Plánu obnovy, dotačných systémov orgánov štátnej správy a ďalších strategických dokumentov na úrovni krajov a subjektov regionálneho rozvoja (MAS, LEADER, mikroregióny a i.). Uvedené vedia poslúžiť ako zdroje na pokrytie nákladov spojených s dosahovaním zámerov obce. Dôležité je poznať konkrétne podmienky, ktoré sú dané v týchto strategických dokumentoch, ešte lepšie však vedieť obsah akurátnych výziev. Po ich znalostiach možno zosúladiť s nimi stanovené zámery obce s reálnymi kapacitami a danosťami.

Plánovaný rozpočet na jednotlivé prioritné oblasti v EUR

tabuľka č. 19

Prioritná oblasť	Programové obdobie 2024-2029
	Spolu v EUR
<i>Hospodárska oblasť</i>	290 000,-
<i>Sociálna oblasť</i>	328 000,-
<i>Enviromentálna oblasť</i>	152 000,-
SPOLU	770 000,-

Obec Bruty má stanovené tri prioritné oblasti. Najviac investícií je naplánovaných v Sociálnej oblasti pričom je dôležité si uvedomiť, že v jednotlivých oblastiach figurujú údaje v rámci intervenčnej matice i Akčného plánu, ktoré nemajú presné vyčíslenie, ale počíta sa s nákladmi –podľa potreby-, preto tabuľka **Plánovaný rozpočet na jednotlivé prioritné oblasti v EUR** tieto nezahŕňajú.

Viaczdrojové financovanie špecifických cieľov/projektov rozoberá tabuľka MVZ-intervenčná matica. Údaje v nej spomenuté sú plánom, čo znamená, že v čase aktuálnom môžu vykazovať finančné krytia za tie ktoré projekty aj iné hodnoty. Môže sa tak stať kvôli meniacim sa trhovým cenám príslušných položiek, alebo aj kvôli novostanoveným, v súčasnosti nepoznaným podmienkam tej ktorej výzvy. Je možné aj to, že potreba obce sa v rámci niektorej z oblastí zmení kvôli iným dnes neznámym okolnostiam.

Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

tabuľka č. 20

Viaczdrojové financovanie							
Projekt	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné a i. zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu	
1.1.1	PP			PP	15 000,-	PP	
1.1.2	25 000,-		17 500,-	5 000,-	2 500,-	25 000,-	
1.1.3	100 000,-		70 000,-	5 000,-	10 000,-	100 000,-	15 000,-
1.1.4	100 000,-	PP	11 000,-	5 000,-	84 000,-	100 000,-	
1.1.5	50 000,-		30 000,-	5 000,-	10 000,-	50 000,-	5 000,-
1.1.6	PP				PP	PP	PP
2.1.1	28 000,-			15 000,-	10 000,-	28 000,-	3 000,-
2.1.2	PP		PP	PP	60 000,-	PP	PP
2.1.3	PP			PP	20 000,-	PP	PP
2.1.4	220 000,-		200 000,-		20 000,-	220 000,-	
2.2.1	PP				PP	PP	
2.2.2	PP	PP	PP	PP	PP	PP	PP
3.1.1	147 000,-	120 300,-	14 700,-		12 000,-	147 000,-	
3.1.2	PP	PP	PP	PP	PP	PP	PP
3.1.3	PP					PP	
3.1.4	PP			PP	PP	PP	PP

V tzv. „**Zozname projektov zásobníka projektov NSK**“ (ďalej „Zoznam“), ktorý tvorí prílohu **PHRSR NSK do roku 2030** má obec zaradené nasledovné projekty:

- „Predchádzanie dopravných nehôd v obci Bruty“- v Zozname pod č. 1956
- „Multifunkčné ihrisko s detským ihriskom“- v Zozname pod č. 2069
- „Denný stacionár v obci Bruty“ – v Zozname pod č. 2151
- „Kanalizácia v obci Bruty“ – v Zozname pod č. 2223
- „Zberný dvor v obci Bruty“ – v Zozname pod č. 2297.

Projekt v „**Zásobníku navrhovaných IÚI na území NSK**“ (príloha PHRSR NSK do roku 2030):

- „Rozvoj kultúrno-komunitných aktivít na úrovni mikroregiónu Štúrovsko“ – v rámci neho sa zúčastňuje 5 subjektov: Štúrovo, Bajtava, Sikenička, Chľaba a Bruty. Každý z nich má vlastný projekt, v tom obec Bruty „Výstavba multifunkčného ihriska v obci Bruty“.

E. RIZIKÁ IMPLEMENTÁCIE A ICH PREVENCIA

Naplánovať ciele je jedna skutočnosť, druhá je ich realizácia – implementácia. V súčasnosti sa javí ako prípadné **riziko** neistota vyplývajúca z informácií o stave rozpočtu štátu a prebiehajúci proces rozhodovania o podmienkach existencie, fungovania a tvorby štruktúr orgánov na úrovni štátu, a následne i činnostiach, kompetenciách a povinnostiach orgánov na úrovni VÚC a verejnej správy - samospráv. V širších rozmeroch majú vplyv i udalosti na úrovni sveta na ekonomický trh, hospodárstvo a politiku štátov a tým pádom aj na život obyvateľstva vo všeobecnosti.

Ďalšie riziká:

- potreba externých odborníkov v oblasti projektového manažmentu, projektovej dokumentácie a i. – vysoká vyťaženosť - ponuka nepokrýva dopyt, finančná a časová náročnosť,
- i v prípade vynaloženého úsilia a práce zástupcov obce môže dôjsť k neúspechu v prípade schvaľovania žiadostí o podporu a pomoc - tým pádom si tvorba nových, či opakovane podávaných žiadostí a projektov žiada navýšenie vlastných energií a prostriedkov, ktorých nemusí byť znovu dostatok,
- potreba flexibilnej reakcie na radikálne zmeny v systéme legislatívy (VO; princíp prerozdeľovania prostriedkov zhora nadol a i.), v systéme prerozdeľovania prostriedkov zo zdrojov EÚ (zmeny podmienok vo výzvach; potreba zaradenia projektov do Integrovaných územných investícií kraja-procesne sa prekrýva podávanie žiadostí na zaradenie projektov IÚI a rozhodnutie o ich prijatí s procesom podávania žiadostí do ITMS systému – výzvy sa prelínajú a dochádza k časovej nevysporiadanosti; Naraz je vyhlásených niekoľko výziev, avšak podieľanie sa menších obcí na nich podľa potrieb je nereálne – neschopnosť vykrytia financií z vlastných zdrojov na početnejšie množstvo projektov a i.), v systéme del'by podielových daní a i.,
- základným faktorom pre pohnutie rozvoja a činností je súlad predstáv a konsenzus vedenia samosprávy, t.j. starostov a poslancov,
- v prípade členstiev v združeniach je náročné zjednotiť záujem do konkrétnej aktivity/aktivít a následná realizácia (potreba spoločného strategického dokumentu, žiada sa častá komunikácia – spoločné stretnutia, potreba pracovnej sily, ktorá by uvedené riešila zastrešením v rámci daného partnerstva a i.),
- v ojedinelých prípadoch fungovanie samosprávy a život obyvateľstva ovplyvňujú nečakané spoločenské a zároveň aj prírodné situácie.

Spomenuté riziká sa týkajú samosprávy ako takej, tým pádom majú vplyv aj na jej zámery a ciele. Niektoré z nich vie vedenie obce riešiť v rámci priamej komunikácie so zainteresovanými subjektmi (záujem obyvateľstva a okolité obce), niektoré však vie ani ovplyvniť, resp. by si to žiadalo jednotný spoločný postoj viacerých samospráv (rozhodnutia a zmeny prichádzajúce z najvyšších úrovní -vláda, štát- pri určovaní kompetencií, zákonov a povinností subjektov verejnej správy).

Opatrenia, ktoré by napomohli riešiť riziká, sú skôr prirodzenou alternatívou a prirodzene vznikajúcim spôsobom. Myslí sa tu na pravidelné sledovanie zmien a dianí týkajúcich sa

plynulého chodu samosprávy, týkajúcich sa možností, ktoré samosprávam sú predurčené, t.j. mať konkrétne informačné zdroje a kanály, aby zodpovední vedeli promptne reagovať a využiť existujúce príležitosti. Rozšíriť prehľad a skúsenosti pravidelnou účasťou na stretnutiach s ostatnými subjektmi verejnej správy, či už z blízkeho okolia, ale i na úrovni mikroregiónu, združenia miest a obcí, kraja a pod. Alternatívou sa javí aj spolupráca s odborníkmi, ktorí poskytujú služby na úrovni informovania, poradenstva a konzultácií, hlavne ak sa hovorí o samosprávach s nižším počtom administratívnej sily na úrovni obecného úradu. V oblasti financií je jednoznačné narábať s vlastným rozpočtom racionálne, navrhovať a plánovať rozpočtové položky s efektívnym dopadom a čo najpriateľnejším výsledkom.

Práve z titulu veľkosti obce a nízkej početnosti zamestnancov vrátane vedenia ***zodpovednosť za monitorovanie a realizáciu opatrení***, resp. realizácia vytýčených cieľov pozostáva na štatutárnom orgáne. Podpornú pomoc môžu podľa potreby vyvinúť poslanci obecného zastupiteľstva a v ojedinelých prípadoch zamestnanci obecného úradu. Obec Bruty má za výhodu dlhodobé členstvo v združeniach, kde s určitou pravidelnosťou prebiehajú stretnutia a vymieňajú skúsenosti, informácie a postoje jedincov k aktuálnym potrebám a témam verejného života.

F. RIADENIE IMPLEMENTÁCIE

Všetky dôležité funkcie manažovania strategického plánovania spadajú v rámci obce bruty do rúk starostu obce. Tieto funkcie zahŕňajú prípravu, realizáciu, kontrolu, monitorovanie a hlavne komplexné riadenie činností samosprávy. Jeho činnosť podporujú a na spolupráci sa podieľajú poslanci obecného zastupiteľstva. Účasť na aktivitách majú aj administratívni zamestnanci obecného úradu.

Vedenie obce sa spolieha aj na miestne obyvateľstvo. Ide hlavne o realizáciu takých aktivít, ktoré sa bezprostredne týkajú obyvateľov. Okrem kultúrnych a športových činností ide o spoločné úsilie o zveľaďovanie zelene, o každodennú ochranu životného prostredia napr. dodržiavaním zavedených postupov a spôsobov separácie a nakladania s odpadmi. Ďalej je dôležité brať ohľad na vzájomný rešpekt z pohľadu vekových rozdielov, poskytnutie základných služieb zo strany obce smerom k obyvateľstvu.

Kontrolu a monitorovanie dosahovania vytýčených cieľov sa plánuje vykonať minimálne raz ročne v čase podľa uvádzaných v kapitole *C. Implementačný plán a plán monitorovania*. Vedenie obce si však vyhradzuje právo aj na častejšiu kontrolu, v závislosti od udalostí, ktoré ho budú viesť k potrebe flexibilného reagovania na podnety a možnosti v danom čase. Ak vzniknú dôvody na zapracovanie zmeny, aktualizáciu, alebo nové skutočnosti do svojich stratégií, vykoná sa tak podľa rozhodnutia vedenia, či na reálne žiadaný impulz iného subjektu, subjektov, okolia.

G. ODPORÚČANIA A POŽIADAVKY

Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR nadobúdajú formu nepriamych prostriedkov, keďže analyzované potreby a predpoklady pre rozvoj obce, ktoré prekračujú kompetenciu územnej samosprávy, resp. ktoré sa viažu na kompetencie štátnej správy v oblasti regionálneho rozvoja alebo spolupracujúcich subjektov, nie sú priamo partnermi pri tvorbe PHRSR (napr. susedné samosprávy, subjekty podnikateľského a tretieho sektora a i.).

Verejná správa na Slovensku je organizovaná na troch úrovniach: štát – kraj – obec. Verejná správa je činnosť vykonávaná orgánmi štátnej správy, samosprávy a verejnoprávnymi inštitúciami pri zabezpečovaní verejných úloh. Obec Bruty so svojím PHRSR sa nachádza na **najnižšom stupni** verejnej správy, tým pádom jej **nevyplývajú z neho žiadne odporúčania na nižšie úrovne** strategického riadenia.

Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre **nadradené úrovne** riadenia rozvoja sú: priamou účelovou dotačnou politikou štátu podporiť dobudovanie a prípadnú rekonštrukciu a renováciu základnej technickej infraštruktúry, ochranu životného prostredia a zdravia obyvateľov a znížiť administratívnu a časovú náročnosť pre získanie financií z dotačných prostriedkov a výkon činností samospráv.

Podotknúť sa žiada aj fakt, že strategické plánovanie sa začína zdola nahor, t.j. v prípade zohľadnenia súvislostí, vzťahov a vplyvov s ostatnými strategickými dokumentmi, rámcami a pod. je rozhodujúca potreba miestneho obyvateľstva zakotvená aj v strategických dokumentoch obcí a miest. Uvedené poukazuje na to, že stratégie na vyšších úrovniach by sa mali odvíjať od stratégií na najnižších bodoch verejnej sféry a postupne zostavovať programy a koncepcie s uvedením tejto skutočnosti.

Odporúčania a požiadavky na partnerské a spolupracujúce subjekty:

- ✓ **Obecný úrad Bruty** ako výkonný a administratívny orgán: - požaduje sa vytvoriť technické a administratívne zázemie pre implementáciu a monitoring PHRSR. Vyhľadať a nadviazať kontakty s odborníkmi spolupracujúcimi v oblastiach podporujúcich rozvoj obce.
- ✓ **Miestny obyvatelia, záujemcovia a aktéri z radu verejnosti** - očakáva sa podávanie pripomienok a návrhov k realizácii nástrojov PHRSR počas jeho implementácie a prípadná spolupráca a pochopenie.
- ✓ **Euroregión Ister-Granum, Regionálne združenie miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti, Združenie obcí - Južný región, Dvory a okolie – združenie obcí a občianske združenie Miestnej akčnej skupine – Dvory a okolie** - očakáva sa nachádzanie spoločných záujmových oblastí, ako aj prostriedkov na ich realizáciu, tým pádom plynulá spolupráca, pravidelná komunikácia s vedomím dodržania podmienok spolupráce zakotvených v dokumentoch spomínaných právnych subjektov. V rámci existujúcich sekretariátov zvýšiť aktivitu práce administratívnej sily

a manažmentu – získanie dôležitých informácií pre samosprávy a členské subjekty, predkladať návrhy pre možnosti spolupráce, pre spoločné zábery a ich realizácia, vykonať komunikačné a vybavovacie procesy jednotne pre všetkých zainteresovaných záujemcov z radu členov príslušnej organizácie pre príslušnú riešenú tematiku a problematiku-uľahčiť tak prácu zamestnancov OcÚ a i.

- ✓ **Orgány štátnej správy a regionálnej samosprávy** – očakáva sa spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov, ako aj poskytovanie informácií o aktuálnych možnostiach, nachádzanie konsenzov pri situáciách žiaduce rýchle riešenia a prípadná spolusúčinnosť pri realizácii. Zavádzať racionálne podmienky pre fungovanie samospráv a verejnej správy s promptnými a flexibilnými rozhodnutiami v prípade schvaľovania dotácií a prostriedkov z rôznych zdrojov štátnej správy a iných štruktúr v kompetencii spomínaných orgánov.

ZÁVER

Podľa geomorfologického členenia patrí obec do *Alpsko-himalájskej* sústavy, podsústavy *Podunajská panva*, provincie *Západopanónska panva*, *Malá dunajská kotlina*, oblasti *Podunajská nížina*, celku *Podunajská pahorkatina* a podcelku *Hronská niva*.

Obec leží na juhozápadnom Slovensku, v *Podunajskej nížine* a na dolnom Pohroní, približne 4,5 km na západ od pravého brehu dolného toku rieky Hron a 20 km severozápadne od Štúrova. Administratívne spadá do *Nitrianskeho samosprávneho kraja*, do okresu *Nové Zámky*. Od okresného mesta je vzdialená 48 km.

Zo severu susedí s obcou Keť, Kuraľany, Veľké Ludince, z východu s obcou Biňa a Kamenín, z juhu s obcou Šarkan a Gbelce a zo západu s obcou Svodín.

Rozloha obce je 2053 ha. Stred obce má nadmorskú výšku 154 m n. m., chotár 130 – 175 m. n. m. Hustota obyvateľstva predstavuje necelých 30 obyvateľov na km². K 31.12.2023 tu evidovali 608 obyvateľov.

Obec je členom v niekoľkých ďalších právnych subjektoch, a to v *Euroregióne Ister-Granum*, v *Regionálnom združení miest a obcí novozámockej, štúrovskej a šurianskej oblasti*, *Združení obcí - Južný región, Dvory a okolie – združení obcí* a v občianskom združení *Miestnej akčnej skupine – Dvory a okolie*.

Z družobných partnerstiev sú známe vzťahy obce Bruty s obcami *Bajna* a *Farád* z Maďarskej republiky a s obcou *Otvice* z Českej republiky.

V roku 2000 sa založil *EURO Obecný poľnohospodársky podnik Bruty, s.r.o.*, ktorý dodnes prosperuje. Zameriava sa v rámci predmetu činnosti na pestovanie obilnín. Pôsobisko a efektívnu produkciu poľnohospodárskeho charakteru v obci vykonávajú i ďalšie subjekty s hodnotením vysokej kvality produktov.

Z pozitív možno vyzdvihnúť dlhodobu dosahované kladné hospodárenie obce, odbornosť a skúsenosti vedenia obce v rôznych smeroch – manažovanie chodu samosprávy, vrátane riešenia medziľudských vzťahov, prehľad a využívanie externých zdrojov s úspešným dopadom na rozvoj obce, záujem o vytváranie a zachovanie členstiev a partnerstiev v príslušných organizáciách a i.

Negatívne aspekty vychádzajú z prílivu cudzincov do obce, ich neprispôsobivý prístup k životu a dodržiavaniu základných zásad spoločenského nažívania, čo prináša rast nedorozumení, znižuje sa bezpečnosť na verejných priestranstvách a pod.

V nadchádzajúcom období však zástupcovia obce Bruty spoločne vytýčili niekoľko zámerov na eliminovanie týchto nežiaducich stavov a zároveň sa sústredili na doriešenie chýbajúcej kvality miestnej infraštruktúry.

Obec Bruty si zaslúži popri úspechoch naďalej podporu, aby obyvateľstvo obce malo zabezpečené primerané podmienky pre vidiecky život z každej oblasti.